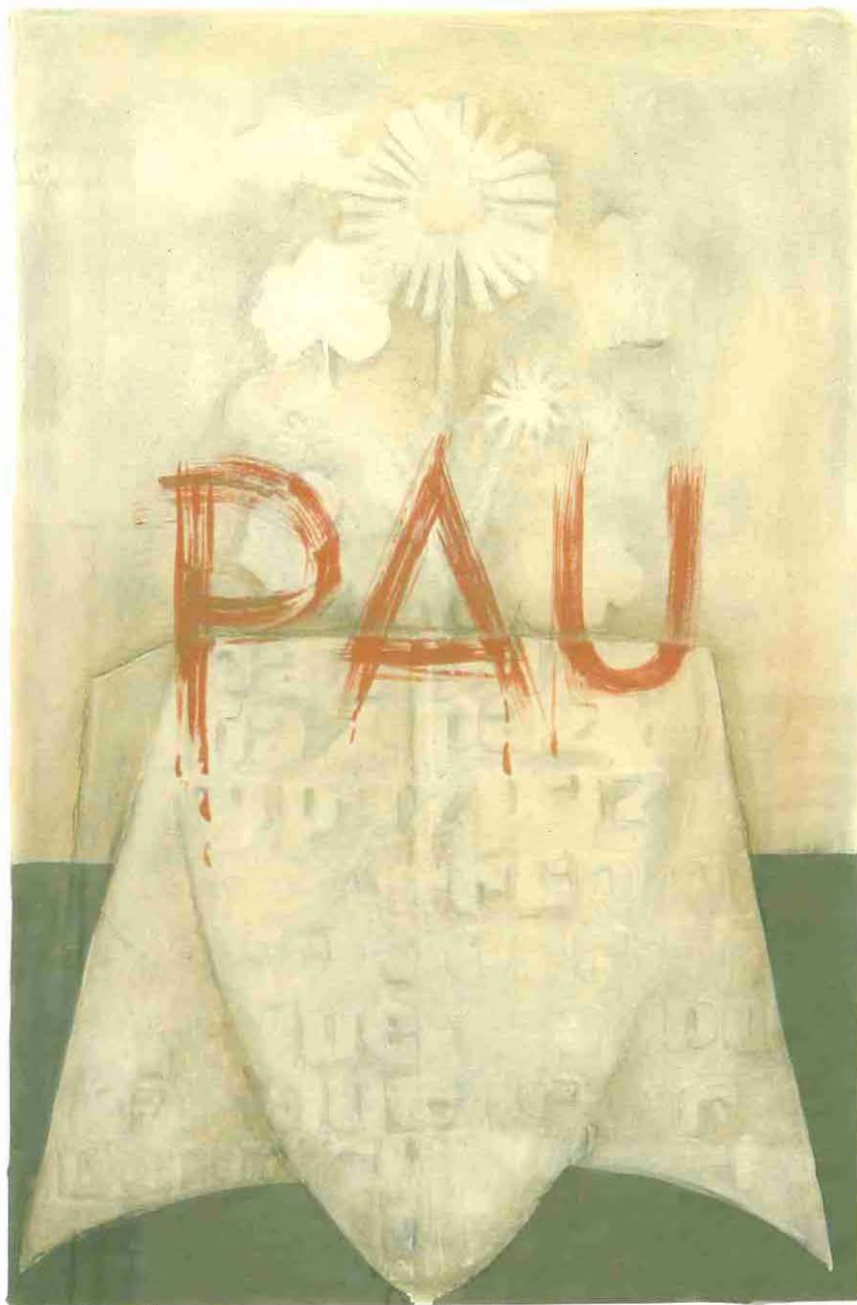

INFORMATIU MUSEUS

REVISTA DE RECERCA I DE DIVULGACIÓ CULTURAL DELS MUSEUS DE REUS

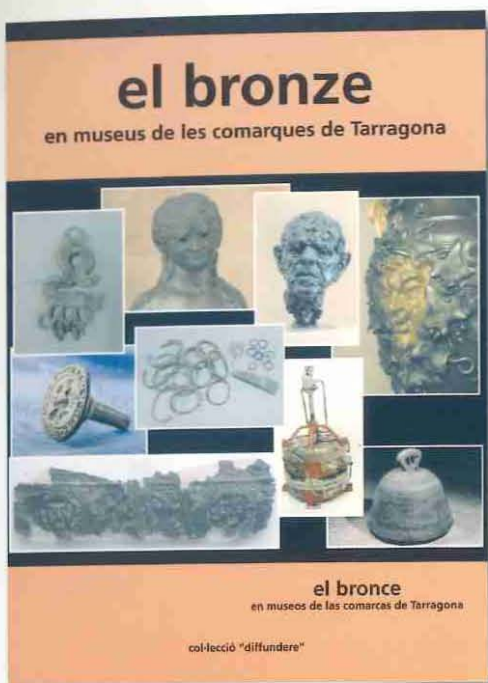
època III, núm. 23, juliol de 2003

EDITORIAL / **GRAVATS I DIBUIXOS ANTIBEL·LICISTES DE RAMON FERRAN** / LA BIBLIOTECA CENTRAL XAVIER AMORÓS / **UN INVENTARI DE L'ESGLÉSIA PRIORAL DE SANT PERE, DE 1924** / LA FOTOTECA MUNICIPAL I EL CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA I TRADICIONAL DE REUS / **JOAN MIRÓ, REUS I SALVADOR VILASECA** / EL CATÀLEG DE L'EXPOSICIÓ SOBRE LA FÀBRICA DE MONEDES DE REUS ES PRESENTA A L'IEC / **EL DIRECTOR DEL MAC, AL MUSEU SALVADOR VILASECA** / JULI GAROLA I EL SEU TERRITORI / **ENTREVISTA: RAMON AMIGÓ** / RESSENYES DE PUBLICACIONS / **LES ESCULTURES PÚBLIQUES A REUS** / BREUS - AGENDA

INSTITUT MUNICIPAL
DE MUSEUS
REUS

IM

El Pallol:
un passat, un futur

NOVES EDICIONS DE L'INSTITUT MUNICIPAL DE MUSEUS DE REUS INFORMEU-VOS ALS MUSEUS DE REUS

Crèdits

Edita:

Institut Municipal
de Museus de Reus
Raval de Santa Anna, 59
43201 REUS
Tel. 977 345 418
Fax 977 345 249
info.museus@reus.net
www.reus.net/museus/

Director:

Jordi Suárez

Coordinació:

Jaume Massó

Assessorament lingüístic:

SAL Ajuntament de Reus

Projecte gràfic:

Pragma, Agència de Publicitat
General SL

Impressió:

Duran Impressors, SL

Copyright:

Dels textos, els autors respectius; de
les imatges, els autors respectius.

Tiratge:

2.000 exemplars

Dipòsit legal:

T-582-94

MUSEU
SALVADOR VILASECA
REUS

Raval de Santa Anna, 59
43201 REUS
Tel. 977 345 418
Fax 977 345 249

MUSEU
D'ART I HISTÒRIA
REUS

Plaça de la Llibertat, 13
43201 REUS
Tel. 977 344 833

FOTOTECA
MUNICIPAL
REUS

Sumari

[2]	Sumari
[3]	Editorial
[4]	La peça
[5]	La cultura a Reus
[7]	Aportacions
[14]	Tema central: La Fototeca Municipal i el CCCTR
[20]	Del Museu
[22]	Exposicions a la vista
[24]	Entrevista
[26]	Ressenyes
[28]	Des de les aules
[30]	Breus - Agenda

ESTENDARD DE L'ASSOCIACIÓ D'ALUMNES I EXALUMNES DE L'ESCOLA DE TREBALL.

LES DONACIONS AL FONS DE L'IMMR

JORDI SUÁREZ

Director de l'Informatiu Museus
Gerent de l'Institut Municipal de Museus de Reus

Les donacions desinteressades de peces als fons d'un museu sempre són una molt bona notícia per a la cultura. En les darreres setmanes s'han concretat diferents donacions rellevants a l'Institut Municipal de Museus que ens omplen d'orgull i satisfacció pel que signifiquen de mostra de confiança en la feina d'aquest ens públic en la direcció de preservar i divulgar el patrimoni. Per esmentar les més recents, parlem de la donació d'una sèrie de gravats antibel·licistes fets als anys setanta per Ramon Ferran, que l'artista ha decidit lliurar a la ciutat coincidint amb els desgraciats esdeveniments de diferents conflictes internacionals. També parlem de la donació del senyor Andreu Sanjuan d'un estendard de l'Associació d'Alumnes i Exalumnes de l'Escola de Treball, així com de la voluntat de donació de diferents eines de baster que ha manifestat el senyor Josep Florit, i podríem parlar d'altres donacions importants que s'han anat produint en els darrers anys. Tot plegat, mostra una sensibilitat i una generositat vers les institucions públiques que s'ocupen d'investigar, conservar i difondre el patrimoni que honora aquestes persones i a les quals cal mostrar l'agraïment públic en nom del conjunt dels ciutadans de Reus. De la

mateixa manera que cal mostrar agraïment a les institucions d'àmbit privat que decideixen donar suport a les iniciatives culturals d'una manera desinteressada. Exemples recents que hem viscut en són bones mostres: el catàleg *Gaudí & Reus*, recolzat per la Fundació Reddis, el catàleg de l'exposició *Baldomer Galofre*, amb el suport de la Fundació Caixa Penedès; l'exposició *Miró litògraf*, amb el suport de la Fundació "La Caixa"; l'edició del catàleg de *La seca del Principat de Catalunya*, amb la col·laboració de la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics o l'edició del catàleg *El Pallol: un passat, un futur*, en col·laboració amb Núñez i Navarro. Un conjunt de suports indispensables que ajuden els Museus de Reus a tirar endavant i encarar millor el futur. Un futur que s'apunta esperançador amb la gradual concreció de dos projectes que suggereix el Pla de Museus i en els quals s'ha posat fil a l'agulla: l'emplaçament de la Fototeca Municipal al mas Iglesias (el projecte inicial s'ha aprovat a la comissió de govern de l'Ajuntament) i l'estudi preliminar del Centre de Cultura Contemporània i Tradicional de Reus (encarregat per les regidories de Cultura i Urbanisme i que s'ha començat a debatre amb els sectors implicats).

L'ART ANTIBEL·LICISTA

DIBUIXOS I GRAVATS DE RAMON FERRAN

JORDI CROSS

GRAVAT ANTIBEL·LICISTA DE RAMON FERRAN DONAT A L'IMMR JUNT AMB ALTRES GRAVATS I DIBUIXOS, COM EL DE LA PORTADA.

INFORMATIU MUSEUS 4

L'art, al llarg de la història, no ha estat exempt —ans al contrari— d'un fort contingut ideològic. Ja sigui per estar al costat del poder o bé per criticar-lo de manera velada o directa, l'art ha estat una de les eines propagandístiques més usades. Durant aquest darrers mesos, en què la temperatura bèl·lica ha augmentat arran de la guerra d'Iraq, han estat nombroses les manifestacions dins l'àmbit artístic que s'ha posicionat —en aquest cas— a favor de la pau.

És dins d'aquest context que cal emmarcar la darrera donació de l'artista reusenc Ramon Ferran. De fet, a l'hora de valorar la seva trajectòria artística no la podem deslligar del seu compromís polític i social. Un compromís que el va dur a renunciar a prebendes procedents d'un règim dictatorial (que haguessin pogut donar una forta empenta a la seva trajectòria) i a participar activament en la lluita —també amb la seva obra, durant el franquisme— per la democràcia i la llibertat.

A rel del conflicte, Ramon Ferran va voler fer una donació que fos, alhora, un acte de protesta contra una guerra injusta i injustificada. Així, el 28 de març va donar a l'IMMR dos gravats que l'any 1968 va realitzar com a protesta per la guerra del Vietnam. Ambdues obres han estat exposades fins al mes de juny en el Museu d'Art i

Història i en el Museu Salvador Vilaseca.

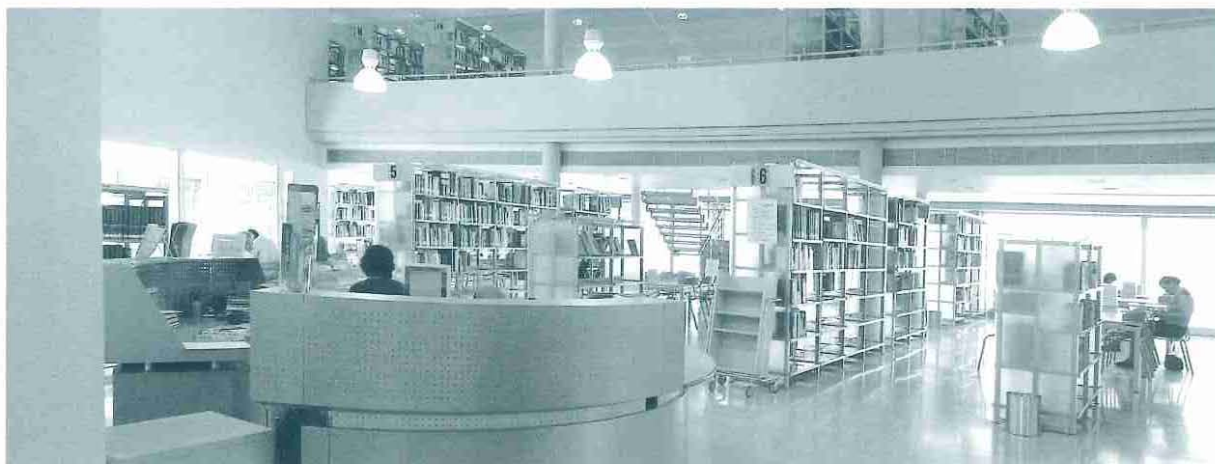
La donació, a més a més d'aquests dos gravats, es compon de deu obres més —realitzades en diferents tècniques— que tenen com a denominador comú la seva temàtica de fort contingut polític i social. Realitzades entre els anys 1972 i 1976, algunes d'elles van patir la censura, retirades per ordre governativa d'una exposició oberta en una sala de Girona. Referències a la repressió, a la llibertat, a la justícia, crits contra el capitalisme, són els lemes constants en aquestes obres. Obrers, manifestants, repressors (guàrdies civils), símbols del capitalisme... són representats clarament, sense metàfores, amb el desig d'una lectura directa, tan directa com ho són la injustícia i la manca de llibertat. Són obres molt poc poètiques, sense cromatismes, en els quals sempre dominen els negres, els grisos i els marrons —de fet l'únic color que apareix és el vermell, el color de la sang.

Dins d'aquest conjunt, l'obra Autoretrat sintetitza de manera contundent el seu pensament: sobre el seu retrat frontal, de mig cos, hi ha la marca de la Coca-Cola —símbol del capitalisme— i la bandera espanyola —símbol de la repressió individual i col·lectiva—, i per damunt d'ells hi ha dibuixada una persona d'esquena nua i asseguda en un orinal. Clar i català.

LA BIBLIOTECA CENTRAL XAVIER AMORÓS

ENRIC AGUADÉ

Director de la Biblioteca Central Xavier Amorós

Fa quasi dos mesos que La Biblioteca Central Xavier Amorós ha obert les portes. La ciutat té a disposició aquest equipament que havia esperat durant molt de temps. La història de les biblioteques públiques a Reus comença quan Bernat Torroja, el 1840, en fundar la "Sociedad de Amigos", va proposar obrir la biblioteca de l'entitat als ciutadans, formada amb llibres procedents de la desamortització de Mendizábal i que venien dels prestatges del convent de Sant Francesc i dels monestirs de Poblet i Escornalbou. Andreu de Bofarull va catalogar i organitzar la Biblioteca Municipal que durant molts anys va conviure amb l'Arxiu Històric. Va tenir l'ajuda de Joaquim M. Bartrina, que hi col·laborà desinteressadament.

La Biblioteca Municipal va estar a punt d'obrir-se diverses vegades al públic: l'abril del 1870, un acord de la corporació municipal decideix que el millor lloc per ubicar una biblioteca és al carrer Ample, i l'alcalde va anar a Madrid per aconseguir subvencions del Ministerio de Fomento. Es van aconseguir, però l'obra no es realitzà. Per Sant Pere de 1875 es va inaugurar la Biblioteca Municipal al segon pis de l'edifici de l'Ajuntament, amb poc èxit d'assistència. El 1876 el llavors director de l'Institut de segon ensenyament, senyor Eugeni Mata, va proposar que la biblioteca d'aquell centre passés a ser biblioteca

pública, esperant així subvencions municipals. Entrat ja el segle XX, cap al 1914, l'Agrupació Excursionista de Reus, on hi havia intel·lectuals del prestigi de Ricard i Joan Ferraté o Salvador Vilaseca, va demanar al consistori que aprofités la crida que havia fet la Mancomunitat de Catalunya per construir biblioteques populars. L'Ajuntament va acordar acollir-se a aquella convocatòria. El Secretari va informar que havia rebut una comunicació de la Mancomunitat on es deia que s'havia adjudicat a la ciutat de Reus la biblioteca popular sol·licitada. Per algun motiu desconegut, s'abandonà la idea. La Biblioteca Municipal seguia al segon pis de les cases consistorials, confosa amb l'arxiu històric i administratiu. El 1925 l'Ajuntament va trobar un lloc per a l'Arxiu Històric i la Biblioteca Pública, la casa del notari Pere Rull. Aquesta casa, construïda el 1901 per l'arquitecte Domènech i Montaner, i cedida a l'Ajuntament, és ara la seu de l'IMAC. Per Sant Pere de 1927 es va inaugurar a la planta baixa de la Casa Rull la Biblioteca Pública. Després, però, es va decidir posar-hi el Museu, tancant la Biblioteca.

Durant la República, Ventura Gassol, Conseller de Cultura de la Generalitat, va proposar la creació de 35 biblioteques populars a Catalunya, una d'elles a Reus. El bienni negre ho va impedir, i fins el 1936 no es va reconsiderar la idea. La guerra civil frustrà qualsevol actuació.

L'Ajuntament franquista es va voler apropiar, el 1939, del Centre de Lectura i durant un temps la biblioteca de la societat va obrir amb el nom de Biblioteca Municipal. Recuperada l'entitat pels seus socis, la Biblioteca Municipal seguí de forma precària a la Casa Rull, però tancada al públic. Al traslladar-se l'Arxiu Històric a la plaça del Castell, la Biblioteca Municipal l'acompanyà, i poc o molt, va ser consultada pels ciutadans interessats. Cal dir que gràcies a la tasca de preservació que ha fet l'Arxiu Històric s'han conservat per a la ciutat els fons de l'hemeroteca municipal, diaris locals dels segles XIX i XX i una part important de la Biblioteca Municipal, amb alguns incunables i un interessant fons dels segles XVI, XVII i XVIII ja dipositat a la nova Biblioteca Central Xavier Amorós.

La nova Biblioteca Central Xavier Amorós s'ha construït a l'edifici de l'antic escorxador, conservant i restaurant els espais més significatius i recuperant per a la ciutat una mostra d'arquitectura industrial del final del segle XIX, amb alguns elements modernistes.

La Biblioteca Central Xavier Amorós neix amb tota aquesta història darrere i amb la voluntat de ser una biblioteca del segle XXI, un centre local d'informació per facilitar tot tipus de coneixement i informació als seus usuaris. La Biblioteca pretén no només afavorir l'accessibilitat a la cultura, si no també ser un lloc on la informació generada per l'administració i altres agents territorials (associacions, empreses, etc.) pugui ser recollida i posada a disposició dels ciutadans.

L'any 1924 el prior de l'església de Sant Pere de Reus, Mn. Josep Garravé,¹ va redactar un inventari de l'església prioral, que inclou també el santuari de la Mare de Déu de Misericòrdia, lloc de culte que encara avui depèn de Sant Pere, així com la casa rectoral i el cementiri.

El document havia romàs inèdit fins que l'inventari, o bé una còpia d'aquest feta l'any 1929, va ser utilitzat a bastament per JM. Domingo Blay per a la redacció del seu treball sobre l'església prioral de Sant Pere, especialment pel que fa als antics retaules destruïts l'any 1936 i a l'argenteria. Tot i que s'hi segueix en part la redacció originària, no queda prou evident la font documental utilitzada, l'origen i autor de la qual no s'esmenten.² Recentment, la transcripció i publicació d'una part de l'inventari, la corresponent a la descripció del retaule major de Sant Pere,³ ha ajudat a esbrinar la col·locació original dels elements de l'obra, actualment desparionats, d'una forma més exacta que les que s'havien proposat fins ara. Atès l'interès del contingut de tot el document per a la història local de Reus, hem considerat convenient fer-ne la transcripció completa.⁴

L'inventari és un document de 35 pàgines, pulcrament mecanografiat a una sola cara. Les pàgines estan enquadernades amb un bifoli

de la casa A. Bonastre, de Vila-seca, en el qual apareix el títol, escrit a mà amb lletra rodona: *Reus / Inventario / de la / Parroquia de San Pedro / 1924*. A l'angle inferior esquerre, una inscripció a llapis diu: *Llagostera*.

El document, tant pel contingut com per la morfologia, denota que el seu autor va tenir el propòsit de redactar-lo de la manera més exacta i completa possible. Està organitzat com a resposta a una enquesta prèvia, la qual estava estructurada en apartats que seguien un ordre, amb qüestions més generals marcades amb lletres majúscules, que al seu torn es subdividien en apartats marcats amb lletres minúscules. Mn. Garravé segueix prou fidelment el model, tot i que en ocasions hi ha

salts en l'ordre.

El text, redactat en castellà, en un registre literari vuitcentista, fa evident l'esforç fet pel seu autor, que va procurar l'ús d'un vocabulari artístic prou correcte. De tant en tant, però, apareixen paraules o expressions traslladades directament del català, així com vacil·lacions ortogràfiques. La transcripció de l'inventari s'ha dut a terme respectant el text original, sense fer rectificacions ortogràfiques ni estilístiques. En el cas dels accents s'ha fet una excepció, ja que ha semblat més convenient acomplir una correcció total, a fi de facilitar la lectura del text original, i s'han afegit o s'han tret quan calia. Quan

s'ha jutjat que era necessari, s'ha escrit entre claudàtors la versió castellana correcta dels noms propis o de les paraules que a l'original apareixen escrits de manera diferent a l'habitual i que podrien causar dubtes al lector, seguits, en algunes ocasions, de la traducció catalana. Els termes fàcilment identificables, tot i no estar escrits segons la normativa, s'han destacat mitjançant l'adverbi *llatí sic* (així).

Al llarg del text es descriuen l'arquitectura i els elements del mobiliari litúrgic de l'església de Sant Pere i del santuari de Misericòrdia que encara romanien in situ l'any 1924: retaules, pintures, escultures, relleus, argenteria, orgues, cantorals, indumentària, etc. L'interès fonamental de la informació tan

curosament descrita rau en el fet de tractar-se de la descripció fidel i detallada d'un patrimoni artístic religiós que malauradament, durant la guerra civil, fou dispersat i en part destruït. Tant els edificis com alguns dels objectes litúrgics que hi pertanyien han estat objecte d'estudi per part de diversos autors. L'antic retaule major o l'argenteria de Sant Pere, per exemple, han suscitat en temps recents una abundosa bibliografia que aporta dades documentals interessants.⁵ Però d'altres elements, potser d'un interès artístic inferior, desapareguts l'any 1936, se n'havia perdut molta informació. La descripció continguda en aquest document contribueix a rescatar-los de l'oblit.

UN INVENTARI DE L'ESGLÉSIA PRIORAL DE SANT PERE I DEL SANTUARI DE MISERICÒRDIA, DE 1924 (1)

SOFIA MATA DE LA CRUZ

Historiadora de l'art

L'inventari

AHAT. Inventaris parroquials. Parròquia de Sant Pere de Reus. 1924. Prior: Mn. Josep Garravé.

ARZOBISPADO DE TARRAGONA
Inventario de la Parroquia de S. Pedro A. de la ciudad de Reus.
Arciprestazgo de Reus.

I.

Templo parroquial

A. Fábrica del mismo.

a) Su descripción. Es un templo de planta ojival; de 50 m. de largo por 22 m. de ancho; de una sola nave emplazado en la parte baja de la población; su fachada mira hacia poniente y linda de oriente con la calle de Mar, de poniente con la plaza de la Iglesia o S. Pedro donde abre su puerta principal, de norte con casa de Sras. de Brocá casa de José Pahí y la plaza del Castillo; y de medio día [sic] con la plaza de las pescaderías.

b) Fechas de su construcción, se construyó entre los años 1510 y 1546.

c) Estilo arquitectónico. El estilo arquitectónico es el gótico [sic] con toques románicos en las capillas de los altares.

B. Materiales empleados.

a) Fachada. La fachada, con su bello rosetón en el centro, es de sillería.

b) Muros. De sillería revestidos interiormente de un estuco [estucado] de cemento y arena.

c) Columnas. De sillería.

d) Bóvedas. De sillería con nervios de piedra.

e) Sin cúpula.

f) Tejado. Es de mampostería, recubierto de ladrillos y tejas, de trecho en trecho.

g) El pavimento [sic] es de piedra, como lo son también las tres gradas que dan acceso al presbiterio.

C. Estado de conservación de cada uno de dichos cuerpos.

En general el estado de conservación es perfecto, excepción he/ (p. 2)

cha del rosetón y parte baja que está algún tanto deficiente dada la calidad de la piedra y los efectos de las lluvias y humedad del suelo. El estado de conservación del pavimento [sic] es perfecto.

D. Número de capillas:

a) capillas: hay dos capillas: primera, la del Smo. Sacramento. Es esta capilla de planta de cruz latina, de 17 m. de largo por 6'50 m. de ancho, sus muros son de mampostería, sus columnas y arcos de piedra bruñida con toques de alabastro, el estilo arquitectónico es el corinto [sic], el altar de madera sobredorada de estilo barroco en el que hay la reserva del SSmo. En el centro hay la imagen del Sdo. C. de Jesús de talla 1'60 m. las imágenes de S. Pedro de Alcántara de 1'25 m. y Sta. Gertrudis de 1'30 m. a un lado y al otro Sta. Teresa de Jesús de 1'25 m. y S. Antonio de Padua de 1'30 m. formando esto el primer cuerpo. El segundo cuerpo está formado por la imagen de Ntra. Sra. de Montserrat, de alto relieve de 1'10 m. y a [esborrat] ambos lados del basamento hay las imágenes de Ntra. Sra. de los Dolores y S. Tarcisio [Tarsicio] sobrepuestas.

A ambos extremos del crucero hay un precioso sarcófago de alabastro puro. Bajo el pavimento de esta capilla se guardan los restos mórtales de los marqueses de Tamarit que la edificaron. Hay una lápida de mármol conmemorativa [sic] del pintor Fortuny a un lado y un Sto. Cristo de 1'30 m. al otro.

Segunda capilla, de Ntra. Sra. de los Dolores: De unos 22 m. de largo por 5'50 m. de ancho, con un solo altar de madera pintado con toques dorados, en el que se venera en un reducido camarín la imagen de Ntra. Sra. de la Piedad; forma un solo cuerpo.

Adornan dicha capilla 6 cuadros representando los dolores de la Virgen.

b) Hay 13 altares en la nave principal, uno en cada una de las capillas descritas y otro en un pequeño oratorio al lado del presbiterio de la Capilla del SSmo.

(p. 3)

c) Púlpitos. Hay uno fijo en la pared entre los altares de Ntra. Sra. del Rosario y de Ntra. Sra. de la Corte, hay otro en la capilla del SSmo. fijo también y otro portátil que se emplea para cantar el Passio [sic] en Semana Santa.

d) Confesionarios. Hay ocho en la capilla del SSmo. y siete en la capilla de los Dolores.

e) Estado de conservación. Es bueno.

II

Altars y retablos

A. Descripción y situación de cada uno de ellos:

Altar mayor. Está situado al fondo de la Iglesia: consta de tres cuerpos, el basamento es de mampostería, la mesa del altar de madera con molduras barrocas en el marco del frontal, sobre cuatro gradas sobredoradas hay un grande sagrario de forma octogonal [sic] para la exposición mayor de estilo siglo XV; flanqueando sus ángulos exteriores cuatro columnitas estucadas, con un bajo relieve [bajorelieve] que representa el Buen Pastor en la puerta de enfrente, a los lados de dicha

L'ORGUE I L'ALTAR MAJOR DE LA PRIORAL, AL COMENÇAMENT DEL SEGLE XX (REVISTA DEL CENTRE DE LECTURA, 1920).

puerta hay un alto relieve, los Stos. P.P. de la Iglesia S. Gregorio Magno y S. Agustín a la izquierda, y S. Gerónimo y S. Ambrosio a la derecha. En la puerta de detrás está Jesucristo saliendo resucitado del sepulcro. En el interior y puerta de detrás está también en alto relieve y de pie el sumo Sacerdote Aarón con el incensario en la mano y ostentando en el pecho la tabla, en la cual están representadas las doce tribus de Israel. En el ámbito interior 4 ángeles, dos a cada lado; en ademán de tocar instrumentos musicales, violines, bandurrias y guitarra. Dos Sumos Sacerdotes con una ámfora [sic] y copa en las manos y seis medallones, tres a cada lado, representando levitas.

El primer cuerpo del retablo que mide unos 4'00 m. de alto está sobre un sócolo [zócalo] de 1'80 m. que viene a la altura del sagrario y en el que hay en alto relieve las imágenes de los evangelistas S. Lucas y S. Juan a la izquierda y a la derecha S. Mateo y S. Marcos, e interpolado con dichos evangelistas y

(p. 4)

a ambos lados dos cuadros representando pasos de la vida de S. Pedro, obra del pintor Pedro Guitart [Girart].

En el primer cuerpo hay en el centro la imagen sobredorada de S. Pedro in Sede, de madera de Ciprés de 1'85 m. debida al escultor Sr. Huguet y de izquierda a derecha las imágenes de S. Andrés de 1'20 m. y en un nicho sobrepuesto la de S. Felipe de 1'25 m. en el palafón [plafón] del extremo sigue uno de los seis grandes cuadros representativos de pasos de la vida de S. Pedro; S. Pablo en imagen de talla de 1'35 m. al lado de la ornacina [hornacina] de S. Pedro, la imagen de S. Jaime de 1'35 m. y las de S. Jaime el Menor de 1'25 m. y Sto. Tomás de 1'25 m. sobrepuesta.

En el centro del segundo cuerpo hay la imagen del Divino Maestro de talla de 2'25 m. madera de ciprés del mismo escultor Sr. Huguet y a los lados de izquierda a derecha S. Simeón de 1'80 m. S. José de 1'80 m. S. Juan de 1'80 m. y S. Bartolomé de 1'80 metros.

El tercer cuerpo está formado por la imagen de la Virgen de 2'00 m. de talla, en el centro y a sus lados de izquierda a derecha S. Judas Tadeo de 1'55 m. S. Joaquín de 1'55 m. Sta. Ana de 1'55 m. y S. Matías de 1'55 m.

Formando como un cuarto cuerpo más pequeño que los otros hay las imágenes de S. Francisco de Asís de 1'25 m. y S. Roque de 1'25 m.⁶

Altar de Sta. Lucía

a) Al lado derecho, o del Evangelio, del altar mayor y sobre el presbiterio está situado.

b) Todo de madera pintada con molduras doradas, estilo barroco, consta de dos cuerpos, en el centro del primer cuerpo hay la imagen de Sta. Lucía y a los lados de izquierda a derecha las imágenes de Sta. Tecla y S. Isidro; y en el segundo cuerpo en alto relieve la imagen de la

PICA BAPTISMAL, AMB COLUMNA
(REVISTA DEL CENTRE DE
LECTURA, 1920).

CLUSTÒDIA D'ARGENT DAURAT, AMB
ESMALTS I PEDRERIA, DEL COMENÇAM-
ENT DEL SEGLE XVII (REVISTA DEL
CENTRE DE LECTURA, 1920).

Purísima Concepción.

- c) Se ignora el año de su construcción.
- d) Dimensiones del ara 37 x 38 centímetros por 4 de grueso.
- e) Hay dos crucifijos de madera.
- (p. 5)
- f) Dos juegos de sacras de madera uno dorado y otro plateado.
- g) Hay un juego de cuatro candeleros de madera plateados, dos candeleros más pequeños también plateados y un juego de cuatro candeleros de metal.
- h) Hay dos manteles con encaje, uno de cinco centímetros de ancho y otro de 12 centímetros, además cuatro manteles sin encaje.

B. Cuida de este altar la hermandad de Sta. Lucía y S. Isidro.

Altar de S. Blas

- a) Está situado a la derecha del anterior sobre el presbiterio.
  - b) Consta de dos cuerpos, en el centro del primer cuerpo hay la imagen de talla de S. Eloy y a ambos lados la de S. Ramón Nonato y de Sta. Agueda. En el centro del segundo cuerpo la de S. Blas y a los lados la de Sta. Inés y Sta. Victoria.
  - c) Se ignora el año de su construcción.
  - d) Las dimensiones del ara son de 37 x 24 centímetros y 3 de grueso.
  - e) Hay dos crucifijos, uno en madera dorada y otro negro, un pequeño dosel dorado para la exposición de la reliquia.
  - f) Hay dos juegos de sacras, uno plateado antiguo y otro sobredorado.
  - g) Hay un juego de cuatro candeleros sobredorados con brocas de metal y otro de cuatro más pequeños.
  - h) Hay dos manteles con encaje de cinco y siete cms. Y cuatro sin encaje.
  - i) Un reliquiario [sic] de madera dorada.
- B. Accesorios a) [en blanc] b) [en blanc]
- c) Una lámpara de metal con juego de suspensión y una bandeja de metal para recoger limosnas.
- C. Estado de conservación. El decorado está muy ennegrecido por el humo de la cera.

Altar de Ntra. Sra. de la Corte.

- A. Descripción del mismo.
- a) Está situado al lado izquierdo de la puerta de salida a la plaza del Castillo.
  - (p. 6)
  - b) Es de construcción sencilla, sin estilo digno de mención, de madera pintada; consta de un solo cuerpo en cuyo centro hay la imagen de Ntra. Sra. del Amor Hermosa, vestida, y a ambos lados las imágenes de S. Juan de la Cruz y Sta. Teresa de Jesús.
- Bajo la Imagen de Ntra. Sra. en una vitrina, hay la imagen del "Ecce

Homo".

- c) Se ignora el año de su construcción.
  - d) Dimensiones del ara 39 x 38 centímetros 4 id. de grueso.
  - e) Crucifijos dos.
  - f) Sacras dos juegos.
  - g) Tres juegos de cuatro candeleros.
  - h) Manteles superiores ocho, inferiores diez, cubre manteles [sic] seis.
- B. Accesorios a) [en blanc] b) [en blanc]
- c) Lámparas de metal dos. Dos salomones⁷ con instalación eléctrica, una palmatoria id. Dos coronas una de plata. Seis pendientes uno de oro y cuatro de plata. Dos saquillas [sic] oror [oro]. Tres imperdibles oro. Tres anillos oro uno de ellos con tres diamantes.
  - d) e) f) No hay.
  - g) Dos cíngulos oro. Dos mantos uno de seda sencillo y otro bordado; dos túnicas, tres tocas, tres camisas tela, tres enaguas tela, un velo blanco de seda para las comuniones generales. Un reclinatorio y un facistol para celebrar.
- B. Estado de conservación es perfecto.

Altar de Ntra. Sra. del Rosario

- A. Descripción del mismo
- a) Está situado al lado del altar de Ntra. Sra. de la Corte anteriormente descrito.
  - b) Consta de dos cuerpos, de madera, estilo barroco. En el centro del primer cuerpo hay la imagen de talla de Ntra. Sra. del Rosario y a ambos lados las de Sto. Domingo de Guzmán y Sta. Catalina de Sena [Siena]. En el cuerpo superior las imágenes de S. Cosme y S. Damián. (p. 7)
- Adornan este altar cuadros y medallones que representan los misterios del Sto. Rosario y a ambos lados del arco del altar hay las imágenes de David y Ezequías sobrepuestas a la izquierda y a la derecha las de Salomón y Josías sobrepuestas.
- c) Según inscripción que se lee en dicho altar fue construido en 1758 por Luis Bonifaz [sic] de Valls.
  - d) Dimensiones del ara 43 cm. Por 38 y 4 cm. de grueso.
  - e) Crucifijos dos de madera.
  - f) Juegos de sacras, dos de madera.
  - g) Juegos candeleros: dos de 4 candeleros de madera.
  - h) Manteles. Tres con encaje, uno de 10 cm. otros dos de cinco, y tres sin encaje, además dos cubremanteles [sic] con festón.
- B. Accesorios.
- a) Las imágenes de Ntra. Sra. y demás son de madera sobredorada. La imagen central mide 1'50 m. las laterales 1 m. las de S. Cosme y S. Damián 1'10 m y las de los Reyes 1'20 m. y la de los profetas 1'15 m. de alto. Bajo la imagen central hay un medallón que representa la oración de Jesús en el Huerto que sirve de puerta a una cueva que se abre en las fiestas de Navidad para exhibición del Nacimiento de Jesús.
  - b) Hay un frontal de madera sobredorada y forma ovalada.
  - c) Hay dos lámparas de metal con su juego de suspensión del mismo.
  - d) Hay dos arañas de metal con instalación eléctrica.
  - e) Hay dos pares de jarros.
  - f) Hay seis floreros. No hay [en blanc].
  - g) Posee además los objetos siguientes: dos casullas blancas, dos moradas, una encarnada, una verde. Un paño de hombros blanco, una alba, dos cíngulos de seda verde y otro encarnado, 4 fiadores sueltos dos encarnados y dos verdes, dos roquetes para monaguillos, 4 lavabos, 3 purificadores, 5 corporales, 2 amitos, 3 enjugamanos [manutergios: eixugamans], 4 roquetes para los portadores de las andas del tabernáculo, 4 cíngulos para id. 4 cuellos para id. (p. 8)

15 pendones representando los misterios, para la procesión, una caja de madera con las alas de los ángeles, 15 vestidos de ángel deteriorados, 3 vestidos de la Imagen que van a la carroza, de ellos uno con flores, otro liso color rosa, y otro encarnado, de lama de plata; un manto terciopelo blanco y otro de seda azul y una toca de lama de plata. En una caja de cartón varias prendas de vestir las Imágenes del Niño y de la Virgen y en otra caja un manto azul con galón de plata y las coronas de las imágenes de uso durante la novena.

Hay además: Dos cálices, un cupón [sic] con su cubre-cupón [sic], un reliquiario [sic], un plato para vinageras [sic] todo de plata, con ampollas [sic] cristal, una palmatoria, unos pendientes grandes de oro, un medallón pequeño de oro con esmalte, unos rosarios de oro y otros buenos con estuche y medalla de Pío IX, otros rosarios con ligas y cruz, dos rosarios con cadenilla de plata, de ellos unos con granos de plata y otro de piedra, otros rosarios pequeños, dos rosarios blancos con cadenilla de plata. Un estuche de peluix [peluche] con unos pendientes y sortija de oro y un cinturón con galón oro para la Virgen de la Novena.

Los palmatorias con tres brocas y cuatro de una de latón con guarniciones de cristales prismáticos, dos bandejas de latón con imagen de madera, dos candelabros de hierro de 5 brocas y otro igual roto.

Una carroza con todos sus accesorios, un tabernáculo con id. Un facistol para celebrar, dos banderas, una mayor y otra menor, la primera con cordones encarnados, cruz procesional con vestido blanco y negro, dos bolsas cuero para el sorteo mensual, una caja de madera con la guarnición del tabernáculo.

Un juego de Viático con su toalla, vaso de cristal y el Sto. Cristo de

Aportacions

metal.

Una urna de madera grande con su correspondiente número de bolsas numeradas.

Un banco con respaldo y 3 cajas que está en el altar, 4 bancos pequeños que sirven para los ángeles, un armario madera (p. 9)

Que está en las voltas [bóvedas: voltes], una caja nogal que está en id. Un telón pintado que sirve para la novena.

Imágenes: Una imagen de piedra antigua, otra vestida que sirve para la novena, otra con escarapate que se usa para la carroza en las procesiones, otra vestida que sirve el primer domingo de Octubre y para el tabernáculo en andas otra con escarapate vestida también que está en casa del Sr. Salvat. Otra de madera tallada sin escarapate en casa del Sr. Baget con pendientes de oro, dos rosarios con cadenilla de plata y granos nácar el uno y el otro de vidrio.

C. Estado de conservación es bueno.

D. Cuida de este altar la cofradía de su nombre.

Altar de Ntra. Sra. de la Merced

A. Descripción y situación del mismo.

a) Está situado al lado del anterior.

b) Es de madera pintado con toques dorados, consta de dos cuerpos; en el centro y camaril [camarin: cambril] hay la imagen de Ntra. Sra. de la Merced vestida, que mide 1'20 m. y a ambos lados las de S. Juan Bautista a la derecha de 1'30 m. y a la izquierda la de S. Francisco Javier de 1'30 m.

En el segundo cuerpo hay la imagen de S. Miguel de 1'30 m. Bajo el nicho principal en una tabla que mide 0'55 m. de alto hay en relieve las almas en el purgatorio.

c) Se ignora la fecha de su construcción y decorado.

d) Dimensiones del ara, 40 cm. por 45 cm. y 55 gr.

e) Hay un crucifijo de plata y otro de madera.

f) Hay dos juegos de sacras de madera uno para las fiestas y otro para uso diario.

g) Hay tres juegos de cuatro candeleros, uno de ellos sobredorado con brocas metal.

h) Hay cuatro manteles con encaje, uno de ellos rico con finos bordados y tres sin encaje.

B. Accesorios

a) está [en blanc]

b) Frontal de madera pintada con toques dorados.

(p. 10)

c) Hay dos lámparas de metal con juego de suspensión del mismo.

d) Hay una araña de cristales prismáticos.

e) Cuatro jarros.

f) Algunos floreros.

g) No hay.

C. Estado de conservación es perfecto.

D. Cuida del altar la cofradía de las almas.

Altar de Ntra. Sra. del Carmen

A. Descripción y situación del mismo.

a) Está situado al lado del anterior.

b) Consta de un solo cuerpo, de madera pintada. En el centro hay la imagen de Ntra. Sra. del Carmen que mide 1'05 m. vestida. A ambos lados hay sobrepuestas las imágenes de S. Hipólito y S. Francisco de Asís y bajo el nicho de la Virgen la imagen de Sta. Marina sobrepuesta. Las tres últimas imágenes miden 0'70 m. de alto.

c) Fue construido en 1870.

d) El ara mide 39 cm. x 39 cm. y dos de alto.

e) Hay un pequeño crucifijo de madera.

f) Un juego de sacras de madera.

g) Un juego de candeleros de madera dorada.

h) Hay dos manteles con encaje y tres sin encaje.

B. Accesorios.

a) Descritos anteriormente.

b) El frontal es de madera lisa.

c) Hay una lámpara de metal con juego de suspensión del mismo.

d) No hay araña alguna.

e) Hay un jarro grande con flores artificiales.

f) Dos floreros de madera plateada.

g) No hay.

C. Estado de conservación. Es bueno.

D. Cuida de este altar la familia Casals.

Altar del Niño Jesús

A. Descripción del mismo.

a) Está situado al lado izquierdo del altar mayor o sea de la (p. 11)

Epístola y sobre el presbiterio.

b) Consta de dos cuerpos de madera, estilo barroco. En el centro en escarapate hay la imagen del Niño Jesús de 60 cm. en su primer cuerpo. En el segundo la imagen de Sta. Ana de 76 cm.

c) Se ignora el año de su construcción.

d) El ara mide 32 cm. por 25 cm. y 3 cm. grueso.

e) Hay un crucifijo de madera.

f) Un juego de sacras de madera.

g) Un juego de cuatro candeleros madera dorada.

h) Hay dos manteles con encaje de 5 cm. y tres sin encaje.

B. Accesorios.

a) El nombre materia y dimensiones son los ya indicados.

b) El frontal es de madera y forma ovalada pintado con toques dorados.

c) Hay una lámpara de metal con cuerda.

d) e) f) g) No hay.

C. Estado de conservación es bueno.

D. Cuida de este altar una familia, antes el gremio de cuberos.

Altar de S. Raimundo de Peñafort [sic]

A. Descripción del mismo.

a) Está situado al lado del anterior en el presbiterio.

b) Consta de dos cuerpos de madera pintada con toques dorados, estilo barroco. En el primer cuerpo hay la imagen de S. Ramón de P. de 1'42 metros y a ambos lados la de S. Esteban de 1'03 m. a su izquierda y S. Sebastián de 1'06 m. a su derecha. En el segundo y en el centro S. Bernardo Calvo [Calbó] de 1'07 m. y a ambos lados la de S. Pedro Nolasco [sic] de 0'60 m. y S. Pedro Armengol [sic] de 0'60 m. y en la cúspide, en medallón la imagen de Jesús en busto y alto relieve.

c) Se ignora el año de su construcción.

d) El ara mide 40 cm. por 30 y 3 cm. de grueso.

e) Hay un crucifijo de madera.

f) Un juego de sacras de madera dorada.

g) Hay un juego de 4 candeleros madera dorada.

(p. 12)

h) Hay dos manteles con encaje de 7 cm. y tres sin encaje.

B. Accesorios.

a) Las imágenes son de madera pintada con toques dorados.

b) El frontal es de madera pintada con toques dorados.

c) Hay una lámpara de metal con cuerda.

d) No hay araña alguna.

e) No hay jarros.

f) No hay.

g) No hay.

C. Estado de conservación, es bueno.

D. Cuida de este altar el Sr. Párroco.

Altar de Sta. Susana

A. Descripción del mismo

a) Está situado al lado del anterior en el plano de la nave.

b) Consta de un solo cuerpo, es de madera dorada, renacimiento. En el centro hay la imagen de Sta. Susana de 1'70 m. y a ambos lados la imagen de Sta. María Magdalena de 1'18 m. y la de Sta. Polonia [Apolonia] al otro lado de 1'15 m. y otros dos sobrepuestas a estas y a ambos lados la de Sta. Fe de 0'80 m. y la de Sta. Esperanza al mismo metro.

Al pie de la ornacina [hornacina] principal hay un escarapate con la imagen de S. José Oriol de 1'15 m. vestida y fuera de dicho escarapate la imagen de dos pobres atendidos por S. José Oriol.

c) Se ignora el año de su construcción.

d) El ara mide 40 cm. por 29 cm. y 3 de grueso.

e) Hay un crucifijo de madera.

f) Un juego de sacras de madera dorada.

g) Hay 14 candeleros de madera.

h) Hay 4 manteles con encaje y 3 sin encaje.

B. Accesorios.

a) Denominación. La imagen central y demás son de madera dorada cuya medida está ya indicada.

b) El frontal de madera dorada, adornado con un medallón al centro, en el que está en alto relieve la imagen de Sta. Susana ante el Tribunal.

(p. 13)

c) Hay una lámpara de metal con cuerda.

d) No hay araña alguna.

e) No hay g) No hay.

h) Hay además una alfombra, un atril, un paño para cubrir el altar durante el tiempo de Pasión, un cajón para cera. Tres sotanas, tres mucetas, dos sobrepellices, una corona al parecer de plata y una sortija para la imagen de S. José O.

C. Estado de conservación. Es bueno.

D. Cuida de este altar la Rda. Comunidad.

Altar de S. José

A. Descripción del mismo.

a) Está situado al lado derecho entrando en la capilla del SSmo.

b) Consta de dos cuerpos, de madera dorada estilo barroco; En el centro hay la imagen de S. José de madera dorada y de 1'60 m. a ambos lados la imagen de S. Bartolomé a la izquierda y la de Santiago el Menor a la derecha ambas de 1'25 m. y sobrepuestas a estas las de S. Andrés y Sta. Eulalia de 0'80 m. cada una.

En el segundo cuerpo hay en el centro la de la Inmaculada Concepción de 1'25 m. y en medallón en la cúspide la del Padre Eterno de 50 cm.

c) Se ignora el año de su construcción.

d) El ara mide 37 cm. por 32 cm. y tres de grueso.

e) Hay dos crucifijos de madera.

f) Dos juegos de sacras de madera uno sobredorado rico y otro sencillo.

g) Hay un juego de seis candeleros de madera sobredorada rico y otro

EL CAMPANAR DE SANT PERE
(FOTO D'EDUARD BORRÀS, REVISTA DEL CENTRE DE LECTURA, 1920).

igual más sencillo.

h) Hay cuatro manteles con encaje de los cuales uno de 15 cm. y los otros de 5 a 10 cm. y seis sin encaje.

B. Accesorios.

a) Las imágenes son sobredoradas de materia y medidas arriba indicadas.

(p. 14)

b) El frontal es rectangular con un medallón en el centro, con el emblema del oficio de carpintero.

c) Hay dos lámparas de metal con juego de suspensión del mismo.

d) Hay una araña con cristales prismáticos e instalación eléctrica.

e) Dos pares de jarros.

f) Algunos floreros.

g) No hay.

h) Hay cuatro palmatorias de dos brocas y dos de una, un grande templete de madera pintada con toques dorados para la novena, una bandeja de metal con la imagen de madera y una bandeja para las procesiones.

C. Es estado de conservación es perfecto.

D. Cuida de este altar el gremio de albañiles, y carpinteros.

Altar de San Antonio

A. Descripción del mismo y situación.

a) Está situado al lado del altar anterior.

b) Consta de un solo cuerpo, de madera dorado, estilo Luis XIV. En el centro hay las imágenes en alto relieve de S. Antonio abad de 1'84 m y de S. Lupo [Lope: Llop] de 1'60 m. En la cúspide la de S. Antonio de Padua de 1'00 m. Bajo el nicho de S. Antonio y S. Lupo [Lope: Llop] en escaparate sobrepuesta, la imagen de la Virgen Sma. en su lecho de muerte y sobre este escaparate la imagen de Sta. Rosalía sobrepuesta de 0'65 m.

c) No consta el año de su construcción.

d) El ara mide 37 cm. por 38 y 4 de grueso.

e) Hay dos crucifijos de madera.

f) Un juego de sacras de madera sobredorada.

g) Hay un juego de candeleros madera sobredorados.

h) Hay dos manteles con encaje y tres sin encaje.

B. Accesorios.

a) Las imágenes son de madera sobredoradas de las medidas indicadas.

b) El frontal es rectangular.

(p. 15)

c) Hay dos lámpara metal con juego de suspensión del mismo.

d) No hay araña.

e) No hay jarros.

f) No hay floreros.

g) No hay.

h) Hay una bandeja de metal con la imagen de madera. En la casa propiedad del antiguo gremio de maestros curtidores se dice que hay una antigua y preciosa carroza con las citadas imágenes de S. Lupo [Lope: Llop] y S. Antonio.

C. Estado de conservación. Es bueno.

D. Cuida de este altar el antiguo gremio de curtidores, hoy "Asociación de maestros curtidores".

Altar de Jesús Nazareno

A. Descripción del mismo.

a) Está situado al lado del anterior.

b) Consta de un solo retablo de madera pintada formando un solo cuerpo. En el centro y formando escaparate hay la imagen de Jesús Nazareno en actitud de llevar la Cruz a costas de 1'50 m. y a ambos lados la de S. Gregorio Magno a la izquierda y la de Sta. Elena a su derecha.

c) Se ignora el año de su construcción.

d) El ara mide 40 cm. por 40 cm. y 2 1/2 de grueso.

e) Hay un crucifijo de madera.

f) Dos juegos de sacras.

g) Un juego de cuatro candeleros madera dorada y dos candeleros de tres brocas con instalación eléctrica.

h) Tres manteles con encaje y cuatro sin ellos.

B. Accesorios.

a) La imagen central es vestida las otras son de madera sobredorada.

b) El frontal es rectangular.

c) No hay lámpara alguna.

d) Hay dos arañas metal con instalación eléctrica.

e) No hay jarros.

(p. 16)

f) No hay floreros.

g) No hay.

C. Estado de conservación. Regular.

D. Cuida de este altar la familia Perelló Bassedas.

III

Baptisterio

A. Descripción del mismo y su situación.

Ocupa un perímetro de unos 5 metros de ancho por 3 de fondo, en la primera capilla que hay a la izquierda entrando por la puerta principal y que se cierra con una artística verja de hierro, en el centro del cual hay la pila de piedra de Sta. Tecla bruñida obra de Francisco Busquets de Tortosa 1696, a ambos lados un armario fijo para los correspondientes utensilios y en la pared del fondo, un cuadro representando el Bautismo de Jesús, obra del pintor Llobera de ésta.

B. Accesorios.

a) En un armario que hay fuera y a la izquierda de la verja entrando, con los ornamentos sagrados, hay también una artística caja de nogal con tres ánforas de plata para los Stos. Oleos, otra caja sencilla con tres ánforas de cristal para id y la Tripartita de plata.

b) Una concha de plata.

c) Dos velos y dos lienzos.

d) Todo en buen estado.

IV

Coro.

A. Descripción.

a) El coro está situado en la parte posterior del templo y sobre el cancel de la puerta principal, sobre una bóveda gótica [sic] sentada en un atrevido arco sostenido de un extremo por un pilar. Tiene acceso mediante una escalera de 15 gradas de piedra y 20 de ladrillo.

b) Hay dos faristoles [facistoles]: el mayor consta de dos cuerpos, el inferior en forma de armario por sus tres lados y el superior de

(p. 17)

forma piramidal y giratorio, con un crucifijo de 1'40 X 1'60 m. en el remate.

B. Libros corales.

a) Hay nueve antifonarios de pergamino manuscrito con cubiertas de madera forradas de piel, de ellos tres del siglo 17[sic] y seis del 18 [sic]. Otro antifonario de pergamino más moderno.

b) Cuatro cantorales de misas de Tempore del siglo 17 [sic] y cuatro de misas de Santos. Otro de misas votivas, también de pergamino.

c) Un Invitatorio de pergamino. Un antifonario de papel y moderno y cuatro de papel y de diferentes [sic] tamaños.

Aportacions

d) En el faristol [facistol] pequeño un misal moderno un cuaderno de Requiem y un Breviario, usados.

No hay ningún libro de gozas, ni papeles de música.

C. Sillería

a) En forma de V hay los asientos del coro compuesto de 40 sillas de brazos, sobre entarimado, con sus correspondientes respaldos y genelectario [reclinatorio].

b) Dos pequeños bancos móviles para los antifonarios o cantores.

D. Instrumentos.

a) Organo, construido en 1706 por Andrés Vaqueró [Andreu Vergeró] de Valencia, está situado fuera del coro, sobre la puerta de salida a la plaza del Castillo; consta de 35 registros, sobre el flautado y en medallón hay en alto relieve la imagen de Santa Cecilia y en la balaustrada la del Divino Redentor y las de los Apóstoles S. Pedro a la derecha S. Andrés S. Juan y S. Felipe y a la izquierda S. Pablo S. Jaime Sto. Tomás y S. Bartolomé, obra del tallista reusense Juan Casas.

b) No hay armonium.

c) Su estado de conservación es regular.

V

Sacristía.

A. Número y descripción de:

a) Armarios. Dos fijos; uno en que se guardan los misales las

(p. 18)

diferentes llaves de la Iglesia y varios libros de devoción y otro en que se guardan las cruces procesionales sencillas, el incensario de diario y los candeleros de los monaguillos.

b) Una cómoda de nogal de cuatro tiras de cuatro cajones cada una para albas y casullas y ternos de diario roquetes y cera. Otra cómoda también de nogal con toques de chacranda [jacarandá: xicranda] y de cuatro cajones grandes y varios pequeños; de los primeros tres los usan otros tantos Comunitarios y los demás sirven para diversos objetos del culto.

Otra cómoda de alba [álamo: alba, álber], con cuatro grandes cajones, de los cuales tres los usan otros tantos Comunitarios y el otro el Sacristán. Finalmente hay otra cómoda de nogal deteriorada con cuatro cajones que sirven para guardar las sotanas del sacristán y monaguillos, con los instrumentos que se usan para la limpieza, como plumero, quitapolvo [sic], cepillo, etc. Sobre esta cómoda hay tres armarios para guardar el vino para celebrar, los candeleros y las campanillas.

c) No hay mesa alguna.

d) Una tira larga de doce perchas de metal.

e) Las sotanas del sacristán y monaguillos se guardan en esta última cómoda.

f) El lavabo es una fuente o grifo que recibe el agua directamente.

g) Hay unos carrillones [carillones: carillons] de doce campanillas.

VI

Campanario

A. Descripción.

Su construcción empezó en 1520 y consta de cinco pisos: es de planta exagonal [sic] y estilo gótico. El primero y segundo piso, (obra de Benito Otger [Benet Oger] que construyó el templo) son de puro gótico, el tercero, cuarto y quinto (del arquitecto Domingo Savoné [Domènec Sarobé]) y mayormente la cúpida que es la parte más decorada, con sus pináculos dentellados [dentados] presencian la decadencia del gótico [sic] o sea del siglo XVI.

a) Su altura es de sesenta y tres metros.

(p. 19)

b) Los materiales de su construcción son de sillería piedra de Salou soldó [arenisca: soldó, sauló].

c) Su escalera de caracol presenta el gótico fr [sic] de los siglos XIV y XV.

B. Campanas.

a) Hay seis campanas.

b) La Petra Claudia, la Juana, la de San Jaime, la de San Pablo, la de Jesús y la de San Bernardo. Fuera del Campanario, en un soporte [sic] de sillería sobre la fachada del templo hay otra pequeña que se usa para las misas rezadas.

c) Se ignora el peso de las mismas.

d) La primera fue construida en 1573 y refundida por el reusense Pomerol en 1883, mide 1'37 m. de diámetro por 1'33 m. de alto. La Juana antes Petra, construida en 1420 y refundida en 1925 por Dencause mide 1'35 m. X 1'14. La de S. Jaime construida en 1420 y refundida en 1829 mide 1'13 m. x 1'08. La de S. Pablo construida en 1636 mide 0'92 m. x 90. La de Jesús construida en 1586 por Pedro Roca, mide 0'85 m. x 0'85 y la de S. Bernardo construida en 1739 y refundida por Pomerol en 1819, mide 0'87 x 0'86.

C. Reloj.

El reloj fue construido en [en blanc].

D. Todo está en buen estado de conservación.

VII.

Alhajas y utensilios del culto.

A. Número y materia de:

a) Cálices. Seis de plata dorada, dos de ellos uno ricamente labrado

con esmalte del siglo XVI, otro también ricamente labrado Luis XV y otro mayor moderno, cinco de plata sin dorar y dos de metal con su copa de plata dorada. Cuatro de plata sin dorar que guarda la Rda. Comunidad.

b) Patenas. Diez y siete [sic] patenas de plata dorada.

c) Cucharitas. Diez y siete [sic] también de plata, de ellas seis sobredoradas.

(p. 20)

d) Copones. Un grande copón de plata dorada, un copón mediano también de plata, otro también de plata pequeño, otro de plata dorada estilo gótico [sic] que se usó para los Viáticos y otro muy pequeño para el Viático y extremaunción extramuros o casas de Campo.

e) Custodias. Cuatro. Una plateresca de plata dorada del año 1637, obra del platero reusense Magin Ferret, de peso 165 Kilg. y de 1'22 metros de alto, hasta 1886 se usó para la procesión del Corpus. Otra de plata dorada de estilo gótico [sic] moderna donada por Tomás Guardia en 1886 que se usa en al procesión del Corpus. Otra también de plata dorada que se usa para la exposición mayor, y otra también de plata dorada que se usa para la Hora Santa.

f) Vera-cruz. Dos una de plata dorada y estilo gótico [sic] antigua y otra de plata también antigua.

g) Cruces procesionales. Cuatro, una de plata moderna, el asta de madera, otra de madera con toques dorados y dos de madera plateadas.

h) Ciriales. Dos candeleros mayores plateados.

i) Palmatorias. Dos de plata, antiguas de ellas una con puntero y cuatro de id, para las andas de Corpus y Carroza de San Pedro.

j) Vinajeras. Un juego de plata antiguo con su campana otros cinco juegos, de ellos dos con plato de plata, uno con plato de metal y dos con plato de pisa.

k) Atriles. Cinco, uno de plata, moderno, otro de metal, otro de ébano y dos de nogal.

l) Aguamaniles. Un juego rico de plata.

ll) Sacras. Tres grandes sacras de plata con crucifijo y cruz de id.

m) Una urna ricamente labrada estilo Luis XV donada por la Excm. Dª Gertrudis de Montserrat, Marquesa de Tamarit.

n) Un vaso grande de plata para consagrar formas, otro id. para guardar hostias y otro artístico id. para el Sto. Crisma en las Confirmaciones. (p. 21)

B. Número y materia:

a) Reliquarios [sic]. Cinco, de ellos cuatro de plata, uno grande para la reliquia de S. Bernardo Calbó, del año 1678. Otro para la reliquia de S. Blas; otro con la de Sto. Tomás de Aquino, otro con la de S. Sebastián y otro de madera con incrustaciones de plata con la reliquia de Sta. Susana.

b) Incensarios y navetas. Tres de plata, de ellos dos estilo gótico [sic] del año 1747, de los cuales uno está deteriorado, falta plata, el otro esta recompuesto y el tercero ordinario y moderno pero en buen estado.

c) Calderillas e hisopos. Una calderilla de plata con el escudo de la ciudad en bajo relieve [bajorrelieve], con su hisopo antiguo, otro hisopo de ébano con incrustaciones de plata. Otra calderilla con dos hisopos de metal.

d) Portapaces. Uno de plata con un crucifijo dorado.

e) Bandejas. Una grande de plata y tres circulares de metal, de ellas una con bajo relieve [bajorrelieve]. Además hay un plato de plata para la ceniza del primer día de Cuaresma.

f) Bordones. Ocho de madera de ellos cuatro plateados con toques dorados, dos dorados y dos de ébano con incrustaciones de metal para los funerales.

g) Hostiarios, no los hay.

h) Cajas para hostias, una de metal y tres de hoja de lata.

C. Estado de conservación, bueno excepto un incensario que está deteriorado.

D. La marca del platero.

a) La cruz de plata mide [en blanc] las de madera una [en blanc] otra y otra [en blanc].

XIII

Ropas y Ornamentos.

A. Número de:

a) Amitos: 70 con sus correspondientes cintas de las cuales cinco son de seda y las restantes son de hilo.

b) Albas: 48, tres con encaje de 70 cm. tres con encaje de bolillo de 50 cm. y cuarenta y dos con encaje más sencillo y de/

(p. 22)

diferentes medidas.

c) Cingulos, 20. Nueve de seda encarnadas y once de hilo, blancos.

d) Roquetes: 13, dos con mangas y 17 sin mangas y 14 para los monaguillos de ellos cuatro con mangas.

e) Sobrepellices: Tres sobrepellices.

f) Fiadores: cuarenta, de ellos 14 de seda y los de más [sic] de hilo.

g) Corporales: cuarenta.

h) Hijuelas: treinta y dos.

i) Purificadores: 60, de ellos diez bordados y veinte con puntilla.

j) Tohallas [sic]: Diez.

k) Lienzos: Seis.

l) Una rica cortina bordada en oro para el interior del Sacristía [sic] del altar mayor, otra bordada en seda.

ll) Una cortina de damasco encarnado para el nicho de S. Pedro y otra para la mesa del predicador.

B. Ternos y casullas.

a) Un terno blanco de tisú de oro con su capa ricamente bordado; Otro también blanco de lama de plata con cinco capas; otro blanco con flores de tres capas; dos de damasco blanco con tres capas; Uno de raso encarnado con flores de seda oro, con su capa; otro encarnado de tisú de cinco capas; dos de damasco encarnado con tres capas; de estos uno con el escudo de la ciudad bordado. Dos de terciopelo negros, con tres capas y otro con una; un terno verde con tres capas, un terno morado con tres capas, dalmáticas y planetas y otros dos morados con planetas.

b) Hay además dos capas moradas para la adoración del Lignum crucis.

c) Casullas: Cuatro blancas, cuatro encarnadas, dos verdes, cuatro negras, una azul y tres moradas.

d) Pluviales: Los indicados en los ternos.

e) Capillas para el Viático: Cuatro.

f) Paños de hombros: Cuatro blancas, de ellos dos bordados, (p. 23)

dos encarnadas, uno verde y uno morado.

g) Estolas sueltas: Doce moradas y tres blancas.

C. Color y número de:

a) Sotanas: Cinco encarnadas y tres negras para los monaguillos, dos negras para el sacristán.

b) Bonetes: Dos.

D. El estado de conservación es bueno excepto la dalmática del terno de tisú de oro que están deterioradas.

IX.

Libros litúrgicos.

a) Misales: uno con las cubiertas de madera forradas de terciopelo encarnado e incrustaciones y broches de plata, otro con incrustaciones y broches de metal, otro con incrustaciones y broches de metal y encuadernación de piel y dos con encuadernación de badana broches y clavos de metal.

b) Evangelios: Dos.

c) Epistolarios: Dos.

d) Rituales: Tres y manuales tres.

e) Devocionarios: El parroquial editado por "Foment de pietat catalana". El mes del Sdo. Corazón por Gantrelet. Tres tomos de meditaciones para los siete domingos de S. José.

f) Únicamente contienen las misas últimamente señaladas es [sic], el directorium los dos misales nombrados en último término.

X.

Objetos varios.

A. Adornos de altar:

a) No hay manto real.

b) No hay templetos.

c) Doseles: Hay dos de ellos uno todo de madera plateada, otro también plateado con el fondo de tisú blanco y otro grande, morado con su crucifijo para la cuaresma.

d) Faristoles [facistoles]: Dos, uno para el canto de la Epístola y Evangelio y otro para la Psalmódia [Salmodia] desde el presbiterio.

e) Atriles: Dos de madera de nogal, uno de ellos para el púlpito.

(p. 24)

f) Un juego de sacras de madera dorado, otro de madera plateado. Un juego de 24 candeleros de madera dorados para la exposición mayor, un juego de seis candeleros plateados, otro juego de seis candeleros, también plateados; dos juegos de seis candeleros de metal plateados, ocho candeleros pequeños de madera dorada para las misas rezadas y otros dos también pequeños de plata antiguos, para id. Palmatorias de tres brocas y de metal para el nicho de S. Pedro. Tres grandes crucifijos uno en el Oratorio frente a la sacristía del Ssmo. y dos en la Sacristía mayor.

B. Muebles para procesiones:

a) Unas andas de madera sobredorada con pequeños bajos relieves [bajorelieves] que sirve para la Custodia en la procesión de Corpus [sic]. Una carroza para la reliquia de S. Pedro en la procesión del día de la fiesta.

b) Palios. Tres, uno de ocho varas, blanco de tiso [tisú] de lama de plata, deteriorado, otro de seis varas de damasco encarnado en estado bueno.

c) Banderas. Dos de damasco una blanca y otra encarnada.

d) Estandartes. Uno con el emblema del Sdo. Corazón bordado.

e) Pendones. Hay seis, tres para los niños y tres para las niñas del catecismo.

f) Gonfalones,⁸ no hay.

g) Faroles, no hay.

h) Hachones,⁹ cuatro.

C. Objetos para Viático.

a) Umbrelas [quitasol: ombrel-la]. Dos de seda y de color encarnado.

b) Linternas, ninguna.

D. Objetos propios de Semana Santa.

a) Monumento: es de madera pintada con toques dorados, con escalinata por ambos lados y ocho preciosos candelabros sobre zócalos colocados a las aristas angulares.

b) Urna: es de forma piramidal de madera, en la que se coloca la de plata anteriormente descrita.

(p. 25)

c) Misterios: Hay algunos, el de la Virgen de la Piedad, el de los sastres, osea [sic] la flagelación, el de los cuberos y el de los curtidores, del de la Virgen de la Piedad cuida la Capilla de los Dolores, del de la flagelación el altar del Nazareno, del de los cuberos el altar de Jesús y del de los curtidores el altar de S. Antonio y S. Lupo [Lope: Llop].

d) Improprios, no hay.

e) Cruces: Tres, una de 1'50 m. y dos pequeñas [sic].

f) Tenebrarios¹⁰: Uno en el campanario y otro que usan los acólitos.

g) Vestidos de disciplinantes, no hay.

h) Ornamentos de centuriones, no hay.

E. Muebles funerarios.

a) Túmulos: Tres, uno grande de madera pintado de dos cuerpos con paño de terciopelo de seda y galón dorado para el sarcófago y dos sencillos con armazón de madera y paño negro con cruz y orla blancos.

b) Candelabros: Doce grandes de ébano con incrustaciones y brocas de latón, que alguien supone provienen del Monasterio de Poblet.

c) Paños: Los hay para cubrir el altar mayor, los muros todos del templo, el púlpito y la puerta del cancel.

d) Además: hay seis candeleros de ébano, de igual dibujo y materia que los doce candelabros anteriores, un Santo Cristo de latón con cruz de ébano y su correspondiente docel [dosel] forrado de terciopelo negro.

F. Adornos del templo.

a) Tapices. Ninguno.

b) Colgaduras: Las hay de seda encarnada, que se supone de últimos del siglo XVII, para todos los muros del Templo.

c) Alfombras: Tres en buen estado: una que cubre algo más de las gradas del presbiterio y las otras dos todo el frente del altar. Hay otra deteriorada.

d) Genelectarios [reclinatorios]: cuatro de madera con adornos y dos sencillos.

(p. 26)

e) Sillones: Dos, uno en el presbiterio, que usa el presbítero asistente y otro el del Prelado, los dos están guarnecidos de terciopelo. Hay también dos butacas con guarniciones de damasco encarnado y tres con damasco groc [sic].

f) Bancos: En el presbiterio el del celebrante y ministros y otros dos a los lados en la nave de la iglesia, siete grandes, y en la sacristía dos pequeños con su cajón para la ropa que ha de darse a la lavandera, en la capilla del Santísimo hay otro con su cajón, que sirve para la cera y otros utensilios del Altar del Ssmo.

g) Sillas: no son propiedad de la Iglesia.

h) Cuadros: hay dos en la sacristía de unos 3 x 290 metros [la quantitat escrita a mà] y otro de iguales dimensiones, en la entrada de la sala de la Obra y otros dos de 3 x 190 metros [la quantitat escrita a mà], uno en el corredor entrando a la sacristía y otro en la sala de la Obra.

[Acabarà al número següent]

¹ Mn. Josep Garravé i Rius, nascut a Vila-seca, va ser prior a Sant Pere de Reus entre el 1905 i el 1931. Una semblança biogràfica a DOMINGO BLAY, JM.: *La prioral de Sant Pere de Reus*, Reus, 1977, p. 38-39.

² ID, p. 74, n. 15: "La iconografia i referències monogràfiques dels antics altars han estat compilades, en bona part, d'acord amb un inventari de la Prioral, de l'any 1929". També al·ludeix a l'inventari a la p. 58, on parla d'uns calzes que "figuraven en un inventari anterior a la guerra de 1936-39".

³ MATA DE LA CRUZ, S.: *El retaule major de l'església prioral de Sant Pere de Reus. Una aportació documental (1924)*, Clau. *Revista de Cultura* (Tarragona), 1 (2000), p. 89-91.

⁴ Agraieixo a Mn. Salvador Ramon i Vinyes, exdirector de l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona, les facilitats que en el seu moment, fa uns anys, van fer possible la consulta i la transcripció d'aquest document. També agraieixo la gentilesa de la Sra. Teresa Salort, de l'Arxiu. Igualment vull agrair els consells i la pacient revisió del text introductori duta a terme per la Sra. Elisabet Velázquez, filòloga.

⁵ Vegeu la bibliografia que citarem en la segona part del nostre treball.

⁶ La part de la descripció del retaule major està transcrita a MATA, *El retaule major...*, ob. cit, p. 91.

⁷ Làmpada de metall amb braços per a sostenir els ciris.

⁸ Gonfanons, estendards.

⁹ Torxes.

¹⁰ Canelobres per als oficis de Setmana Santa.

MUSEUS DE REUS: DOS NOUS EQUIPAMENTS

LA FOTOTECA I L'ESPai

(CENTRE DE CULTURA TRADICIONAL - CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA)

XAVIER FILELLA FARGAS

Tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Reus

El mapa d'equipaments culturals municipals ha anat avançant els darrers anys consolidant els teatres i la xarxa de biblioteques.

En els dos darrers anys, des de la Regidoria de Cultura s'han posat les bases per tal d'avançar en el desplegament del mapa dels museus de Reus. Així, i des de la creació de l'Institut Municipal de Museus de Reus, s'han constituït dos espais museístics diferenciats: el Museu d'Arqueologia Salvador Vilaseca –al raval de Santa Anna– i el Museu d'Art i Història de Reus de la plaça de la Llibertat. Ambdós museus tenen possibilitats d'ampliar les seves instal·lacions i de convertir-se en museus permanents d'arqueologia, l'un, i sobre el fons d'art i la història de la ciutat, l'altre.

Actualment ja està en període de licitació la rehabilitació del mas Iglesias, que donarà peu a un nou equipament: la **Fototeca Municipal** –l'arxiu fotogràfic històric i artístic de la ciutat– i que esperem que entri en funcionament durant l'any 2004.

També estem en disposició d'avançar en un quart projecte del qual ja disposem d'un primer estudi avantprojecte: **L'Espai. Centre de Cultura Contemporània i Tradicional de Reus**.

Amb aquest nou equipament, tindrem la possibilitat d'exposar de manera permanent els elements més destacats del nostre patrimoni tradicional i de dinamitzar la creació artística més contemporània. Alhora, hi podrem guardar els nostres importants fons de reserva patrimonials, els arqueològics, artístics i etnològics, així com els elements de la cultura tradicional.

A partir d'aquí, la ciutat encara necessitarà d'un futur nou espai, de grans dimensions, que pugui rebre o organitzar des de la pròpia ciutat exposicions de gran format. Un projecte de futur, abans del qual creiem que és necessari haver establert prèviament els actuals passos de reorganització i desplegament de museus

temàtics. Un futur nou espai, el cinquè, del qual en els pròxims anys s'haurà de decidir la seva ubicació i que es podria situar en una antiga fàbrica, nau industrial o edifici emblemàtic.

La Fototeca serà la seu dels importants arxius fotogràfics municipals i esdevindrà el punt de referència de la fotografia artística i documental del sud de Catalunya.

L'Espai es planteja amb la voluntat de donar sortida a quatre aspectes molt importants:

Tenir un lloc on exposar i guardar els elements del seguici festiu i del patrimoni religiós de la ciutat, que pugui ser visitat i que també esdevingui la seu dinamitzadora de les diverses comissions relacionades amb les festes locals.

Residenciar l'Àrea d'Art i Creació i el Consell d'Art Municipal per tal de consolidar mitjançant una seu estable la important activitat artística que sempre ha caracteritzat la nostra ciutat. Amb sales per a exposicions d'art contemporani –permanents i temporals–, amb tallers de creació artística i com a centre dinamitzador de les tendències més actuals.

Solucionar l'actual diàspora dels nostres fons patrimonials, fins ara repartits en les diferents seus dels nostres museus i magatzems municipals.

Revitalitzar una nova zona de la ciutat, la dels Horts de Miró, amb un nou equipament de proximitat que esdevingui un motor cultural per al barri.

L'estudi del nou equipament de **L'Espai**, que constarà de dos edificis diferenciats –però amb serveis comuns– i un espai d'emmagatzematge dels fons patrimonials de la ciutat, contempla la construcció d'uns sis mil metres quadrats, dels quals 4.376 serien metres quadrats útils, a l'actual solar de l'Espai (d'uns dos mil metres quadrats).

EL MAS IGLESIAS, FUTURA SEU DE LA FOTOTECA.

LA FOTOTECA MUNICIPAL

COIA DOMINGO

Directora de la Fototeca

La Fototeca Municipal de l'Ajuntament de Reus s'inicià l'any 1992 a través d'un acord entre l'Ajuntament de Reus i Caixa Tarragona que va fer possible continuar la feina que anys enrere havia endegat l'Agrupació fotogràfica de Reus en la recuperació dels materials dels pioners de la fotografia reusenca, per constituir els arxius històrics de l'entitat.

L'Agrupació fotogràfica de Reus ha estat –i continua sent-ho– un referent en el món de la fotografia. La tasca que ha desenvolupat l'AFR en la recuperació d'arxius fotogràfics, els tallers de fotografia i la col·laboració que ha ofert a l'Ajuntament pel que fa a les convocatòries de certàmens de fotografia artística, conformen un bagatge imprescindible a la nostra ciutat quan parlem de patrimoni fotogràfic i creació artística.

La Fototeca compta actualment amb un fons d'aproximadament 25.000 imatges fotogràfiques, de temàtica documental vinculada a la ciutat i la comarca i de fotografia de creació.

Les fotografies antigues provenen de col·leccions de particulars que generosament han cedit els seus arxius per tal que s'incorporin al fons documental de la Fototeca, i que a través de les gestions de Josep M. Ribas Prous, i del suport tècnic de l'AFR, han anat donant forma a les importants col·leccions que es conserven.

Les imatges de creació artística contemporània provenen en gran part de les obres presentades als diferents certàmens fotogràfics que s'han convocat a la ciutat en els darrers anys (Medalla Gaudí, Biennal

Internacional, Premi Ciutat de Reus de Fotografia, Mostra Estatal d'Art fotogràfic...).

La funció de la Fototeca Municipal de Reus és la de recuperar, conservar, documentar i difondre el patrimoni fotogràfic de la ciutat, tant pel que fa a fotografia artística com en la seva vessant històrico-documental. La seva missió ha de ser la de destacar l'important paper de la fotografia i la imatge a la cultura contemporània, i partint de la fotografia històrica oferir les eines i els mitjans per afavorir el seu desenvolupament.

La Fototeca ha de ser un servei obert al públic, que ha de poder atendre i incidir des de tots els àmbits i en tots els sectors del públic en la difusió de la fotografia, tant la documental com l'artística. Ha de ser a la vegada un museu i un centre per a fotògrafs i per a la fotografia i convertir-se en un dels referents culturals de la ciutat de Reus. I per que la Fototeca pugui desenvolupar totes aquestes tasques que li són pròpies i oferir tots els serveis esmentats, és imprescindible poder disposar d'aquest nou espai que ens oferirà la rehabilitació del mas Iglesias, on es podrà desenvolupar aquest projecte amb tots els espais i equipaments necessaris per al seu correcte funcionament.

La tradició fotogràfica de la nostra ciutat ofereix un marc idoni per un projecte d'aquestes característiques que s'ocupi de recuperar, conservar, documentar i difondre el patrimoni fotogràfic i que a la vegada esperoni la creativitat de nous fotògrafs oferint-los un servei que els faciliti la creació.

TRES PREGUNTES I ALGUNA POSSIBLE RESPOSTA SOBRE EL CENTRE D'ART CONTEMPORANI DE REUS

ALBERT MACAYA

Artista

INFORMATIU MUSEUS 16

El Pla de Museus, que es proposa tematitzar l'oferta museística de la ciutat, planteja l'ocasió d'atendre una vella reivindicació del sector artístic i dels agents de la vida cultural de la ciutat: la creació d'un centre d'art contemporani que aglutini, aixoplugui i impulsi les iniciatives generades des de fa dècades a Reus en l'àmbit de les arts visuals. La debilitat de les polítiques culturals endegades al país pel que fa a l'art han deixat, massa sovint, desemparades les iniciatives locals. No ens cansarem mai de reivindicar, com a peces essencials del nostre passat recent, tasques com les dutes a terme durant molts anys pel Centre de Lectura. Però el treball voluntarista no arriba a tot arreu. Molts països europeus, entre els quals podem destacar els casos d'Alemanya, França i Holanda, compten amb xarxes públiques de centres d'art capaces de dur a terme una tasca de base que enriqueix de manera decisiva la producció i la difusió artística en els seus territoris respectius. En aquests moments, en què sembla que hom comença a traçar, en algun despatx de Barcelona, un mapa de centres d'art a les ciutats mitjanes de Catalunya, cal fer valdre la feina feta a Reus, tot consolidant un treball de dècades.

Per què necessita Reus un centre d'art contemporani? Des d'aquestes mateixes pàgines vaig destacar, en una altra ocasió, el paper jugat per la ciutat de Reus en la creació i difusió de l'art contemporani al nostre país. La quantitat i qualitat d'artistes radicats a Reus podria ser un argument de prou pes per a considerar la necessitat d'un tal equipament. Però cal, a més, subratllar el compromís cívic del sector artístic: els artistes no han defugit les tasques de gestió en plataformes d'activitats, com a integrants de consells assessors, com a activistes

culturals, aportant no només idees sinó també hores de feina sobre el terreny. L'argument, doncs, és obvi: cal donar suport decidit a un sector cultural que és viu i que té clares perspectives de continuar essent-ho.

Quin tipus de centre? Hem d'assumir que parlar d'art contemporani és referir-se a una disciplina que pretén, en alguna mesura, connectar amb les preocupacions del seu temps. Per tant, ens estem referint a una disciplina viva, canviant, atenta al que succeeix arreu. Aquesta assumpció hauria de ser determinant a l'hora de pensar en el tipus de centre que hem de modelar. No s'hi val una formulació museística de la vella escola, purament patrimonial. Més que pensar en documentar el passat –tasca que tampoc no cal descartar– convindria de prendre el pols al present. Més que un magatzem d'obres organitzades de manera immutable, cal una activitat ben enfocada pel que fa a les exposicions temporals, que apropi a la ciutat el més interessant que estigui succeint arreu del país. I que ofereixi un espai, també, per al treball dels creadors de la nostra zona i contribueixi a projectar-los a dins i a fora de la ciutat. Per a aconseguir-ho, crec que no hauríem de pensar exclusivament en mostrar exposicions, sinó també en afavorir la producció. Si és vàlida l'afirmació que obre aquest paràgraf i l'art contemporani és matèria viva per definició, és important posar les condicions perquè aquesta "vida" es produeixi. Tenir un espai on mostrar-se no és pas l'únic problema amb què topa una proposta artística actual. Els nous mitjans i llenguatges en què s'ha inserit l'art del nostre temps van, sovint, més enllà del que l'artista pot fer, artesanalment, al seu estudi. Quan els pinzells i les teles han donat pas al vídeo o a les instal·lacions, la producció de les obres es converteix

EDIFICI DE L'ESPAT AL CARRER DE L'AIGUANOVA, ON ES PROPOSA FER-HI EL CCCTR.

en un problema. Una mínima infraestructura, tant d'equipaments com d'espais, hauria de garantir que les propostes realment interessants generades a la nostra ciutat poguessin ser dutes a la pràctica. De la mateixa manera, Reus podria acollir artistes d'altres indrets com a convidats, amb aportacions interessants a fer, o bé ser la seu de cursos i tallers amb artistes de relleu.

D'altra banda, la proliferació d'espais d'art en altres ciutats ha produït l'aparició de col·leccions reiteratives, en què és freqüent de trobar-hi els mateixos artistes amb treballs semblants. Més que entrar en competició amb aquests tipus d'espais, un centre de nova aparició hauria de singularitzar-se. Potser per la via de la producció, que és tant com dir que s'hauria de configurar com a focus generador de propostes, més que no pas com a aplec de treballs d'artistes destacats, a risc de no tenir identitat com a col·lecció, reiterant –a més– un tipus de proposta que ja es dona a altres bandes.

Com es gesta un centre d'art? Si és cert que Reus compta tradicionalment amb un col·lectiu artístic que s'ha distingit per la seva vitalitat, seria bo que els

agents implicats tinguessin veu en el debat ciutadà per a donar-li forma i dotar-lo de propòsits. La tradició de gestió dels espais d'art per part dels propis artistes a la ciutat és prou àmplia. De fet, més aviat serien rars els casos de direcció o gestió exclusivament professional pel que fa a activitats artístiques locals. És cert que alguns dels centres d'art més prestigiosos del país han estat creats al voltant d'un projecte comissariat per un professional de pes dins de l'àrea. L'opció entre un estil de gestió més participatiu i voluntarista o un altre de més professionalitzat està potser vinculada al caire que prengui l'equipament. Si el centre que han de compartir la cultura tradicional i l'art contemporani es contempla com un pas endavant a completar en el futur –com una mena d'ampliació i consolidació del que es fa actualment a la Sala Reus–, el problema de la seva gènesi i gestió no és el mateix que en el cas que aquesta sigui l'aposta definitiva i permanent de Reus en l'àmbit de l'art.

En qualsevol cas, el debat és obert. D'una manera o d'una altra, l'espai d'art contemporani i els diàlegs que es generin al voltant de la seva gènesi hauran de ser indicadors de quina és la vitalitat, avui mateix, de l'art a Reus.

EL CENTRE DE CULTURA TRADICIONAL

MARC FERRAN

Tècnic de l'IMMR

El passat dia 5 de maig, davant dels mitjans de comunicació, es va presentar l'estudi arquitectònic del Centre de Cultura Contemporània i Tradicional, que s'ha de contruir a "l'Espai". D'aquesta manera, es va donar el tret de sortida per iniciar el procés per bastir un equipament que ha d'esdevenir una eina per solventar aquelles mancances que s'han diagnosticat en alguns dels àmbits de l'activitat cultural de la nostra ciutat.

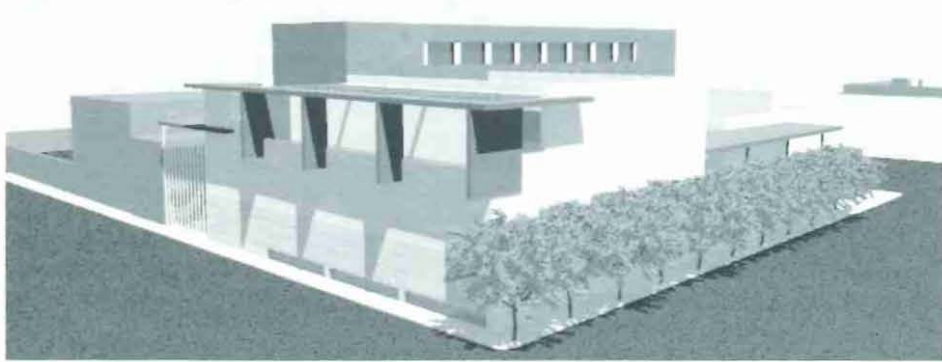
Una de les finalitats de l'Espai és donar resposta a la necessitat de concentrar i protegir el patrimoni festiu (els gegants, els nanos, la mulassa, l'àliga ...) i religiós (el passos de Setmana Santa) en les condicions més idònies. Aquest, és un patrimoni que en els darrers anys ha anat creixent, tant en qualitat com en quantitat —no en va, ha tingut un paper de primer ordre perquè la festa major de Sant Pere fos declarada Festa Tradicional d'Interès Nacional. Però l'Espai no s'ha de limitar a complir la funció d'un edifici que només aixoplugui i protegeixi aquest patrimoni, sinó que ha de ser el marc en què, a més a més, se'l pugui conèixer i estudiar. És per això que els elements festius i els passos de Setmana Santa, a l'ensem que guardats i protegits, podran ser exposats i contemplats. A partir d'un muntatge museogràfic, es podrà explicar com és per dintre la nostra Festa Major i quina ha estat la seva evolució. Els escolars, els visitants de fora vila i els mateixos reusencs podran conèixer amb més profunditat un dels signes d'identitat més importants de la nostra ciutat.

Per altra banda, l'Espai també haurà de ser el marc físic per a totes aquelles activitats relacionades amb la cultura tradicional. Sala polivalent, despatxos, aules, sala d'actes, vestuaris... tot un seguit d'espais i serveis destinats a concentrar activitats (concerts de música, jornades de treball, assajos, reunions...) que tinguin, com ja hem dit, com a denominador comú a la cultura tradicional, i que estaran al servei d'aquelles entitats i persones que treballin en aquest camp. Un altre dels objectius a cobrir serà solventar un dels problemes que els museus de Reus ja fa anys que arrosseguem:

la manca d'espai en les nostres sales de reserva. Un problema que, en un futur no massa llunyà, ens pot arribar a limitar la capacitat per salvaguardar el nostre patrimoni. Els metres quadrats de l'Espai destinats a aquesta funció, a més a més d'alliberar les actuals sales de reserva del Museu Salvador Vilaseca i del Museu d'Art i Història —espais que es podran reutilitzar com a sales d'exposició o altres serveis, també necessaris—, ens permetran seguir engrandint les nostres col·leccions amb la seguretat que seran conservades en les condicions més idònies. És evident que, al voltant de les sales de reserva hi haurà l'espai destinat a gestionar aquestes col·leccions, del qual cal destacar el taller de restauració. Un servei bàsic, aquest últim, per a la conservació del patrimoni.

La primera idea que m'agradaria destacar de l'Espai és que en el mateix edifici conviuran dos centres, el de cultura tradicional i el de cultura contemporània. Això, més enllà de la reducció de costos que pot suposar pel sol fet de compartir serveis i personal, té importància perquè possibilitarà —a causa de les diferents característiques de les activitats dels dos centres— que l'edifici mantingui l'activitat pràcticament els 365 dies de l'any. D'altra banda, i tan interessant com aquest punt, hi ha la possibilitat que es doni una important interacció entre el públic potencial d'ambdós centres, prou diferents entre ells. Aquesta interacció s'ha de convertir en una de les claus per obrir de bat a bat diferents activitats minoritzades i excessivament tancades en elles mateixes, i que arribin a nous sectors de públic.

Ara bé, un cop ha estat posat aquest estudi damunt de la taula, resta la part més important: el diàleg entre els agents implicats (centres d'estudis, entitats, tècnics de cultura...) per definir el projecte definitiu. L'objectiu d'aquest diàleg és obvi: que l'Espai, d'una banda, esdevingui el continent idoni com a Centre de Cultura Tradicional i, per l'altra, que es traci un model de funcionament prou operatiu i flexible per dur a terme la tasca per a la qual ha estat dissenyat.

L'ESPAI

XAVIER MONJE MARGELÍ I
JOAQUIM VILAFRANCA PIJOAN
Arquitectes

L'Estudi que presentem s'ha desenvolupat en tres nivells de treball: Quant al primer nivell de treball, el programa de necessitats és el d'un edifici amb les funcions de: Centre de Cultura Tradicional, Centre de Cultura Contemporània i magatzem-arxiu per a fons patrimonials dels Museus de la ciutat.

Es contempla la possibilitat de construir un equipament que permeti, en primer lloc, dipositar i exposar amb tractament museogràfic els elements de la festa major de la ciutat (declarada Festa Tradicional d'Interès Nacional), amb totes les dependències que la seva exposició i/o el seu funcionament puguin comportar. Es creu necessària la previsió d'una sala polivalent per a petites exposicions temporals i/o altres actes relacionats amb la cultura tradicional i popular. És important que aquesta zona tingui un caràcter privat, per tal de preservar el seu contingut de la visió des de l'exterior, però a la vegada que estigui connectada a una zona semiexterior on els portadors puguin realitzar els seus assajos.

Així mateix, es contempla la necessitat de la creació d'un centre de cultura contemporània que pugui acollir tant activitats d'exposició –tant temporal com permanent, tenint en compte els importants fons d'art contemporani de la ciutat– com de creació, donada la forta tradició d'organització d'esdeveniments culturals en què la creació artística és l'element central.

Ambdues activitats principals de l'edifici poden compartir un seguit de serveis comuns, que serien una gran sala polivalent, tots els espais de circulació, els serveis i les aules, tallers i despatxos que se situarien en les plantes superiors.

A part de les funcions que ha d'acomplir l'edifici, es preveu de disposar d'un seguit de dependències situades totes elles en el soterrani, com un arxiu documental i un fons de reserva dels museus de la ciutat, així com una zona per la custòdia i/o exposició dels passos de Setmana Santa de la ciutat, alguns d'ells d'un alt valor artístic.

Quant al segon nivell de treball, l'hem començat per l'anàlisi de l'emplaçament del solar, que es troba a cavall entre la Riera i l'avinguda de Marià Fortuny, i a tocar del camí de Tarragona. Aquesta zona del Barri dels Horts d'en Miró, que darrerament ha experimentat un gran moviment urbanístic, dista uns 450 m de la plaça del Mercadal en línia recta, i es poden fer en 6, 7 o 8 minuts a peu. A poca distància, també es podrà disposar de l'aparcament municipal que s'ha previst a la Riera.

L'entorn més immediat a l'Espai queda establert per construccions de tipologies i alçades molt desiguals: edificis

de 9 plantes per un costat, de 5 plantes per un altre, de cases d'1, 2, 3 i 4 plantes per un tercer costat... I això ha estat motiu per presentar una solució en forma de joc de volums, de manera que pugui resoldre diversos aspectes. En primer lloc, es considera que aquests volums servien per articular la diversitat de cossos edificats, procurant adaptar-se a les alçades de les construccions més properes i així evitar salts de coronaments importants o almenys suavitzar-los. En segon lloc, aquest joc volumètric també s'adaptaria a la forma en què s'organitzi l'illa de cases, on es compartiria amb les edificacions del Centre de Maria Immaculada una ocupació d'edificació amb volums específics aïllats. Com a tercer punt, fer notar que si existís una continuïtat dels plans de façana, sobretot en el camí de l'Aigua Nova (que és el de major longitud), s'evitaria crear l'efecte canal i les vistes encaixonades d'aquest carrer. Per últim, cal dir que l'organització amb cossos diferenciats permet estructurar internament l'Espai i cobrir les necessitats del programa establert, creant un edifici per al CCT, un altre per al CCC i un tercer que funcionaria com a nexa d'unió i que seria bàsicament de serveis i administració. L'ordenament d'aquests edificis gira al voltant d'un pati central comú, on hi hauria l'accés principal.

El tercer nivell de treball el configura la proposta presentada estructurada de la següent forma:

El CCT tindria una zona específica pels elements festius de la ciutat, vestidors, sala de motlles, magatzem, una sala d'actes polivalent i els seus vestíbuls corresponents, la qual cosa comporta una superfície útil de 880 m².

El CCC es desenvoluparia en tres sales d'exposicions, dos de 177m² i la gran de 287m², i dependències de servei, la qual cosa comporta una superfície útil de 930 m².

La resta de serveis comuns disposaria de recepció, serveis, despatxos i sales on poder ubicar l'aula de sons, un taller de restauració i una sala d'exposició permanent, en total una superfície útil de 1.240 m².

En darrer terme, i situats en la planta soterrani, es generen un seguit d'espais reservats als serveis destinats a arxiu documental i un fons de reserva dels museus de la ciutat, així com de custòdia i/o exposició dels passos de Setmana Santa, que comportarien una superfície útil de 1.230 m².

Això configura un total de superfície útil de 4.280 m² i de superfície construïda de 5.993,16 m², pràcticament 6.000 m² d'equipament cultural per a una ciutat que havent estat, essent i amb voluntat de continuar sent referent cultural del nostre país, no pot perdre el tren dels nostres temps.

JOAN MIRÓ, REUS I SALVADOR VILASECA

JAUME MASSÓ

Director del Museu Salvador Vilaseca

Arran de la recent presentació, a la sala central del Museu d'Art i Història de Reus, de la mostra "Miró, litògraf" (produïda per la Fundació "la Caixa"), es van exposar també un exemplar de la litografia *Miró - Reus*, editada l'any 1977 en benefici del Centre de Lectura, i –en una vitrina– diversos impresos i manuscrits originals –catàlegs dedicats, cartes i altres documents– que (de)mostraven l'amistat que va mantenir l'artista Joan Miró i Ferrà (1893-1983) amb qui va ser el fundador del Museu de Reus, el metge i prehistoriador Salvador Vilaseca (1896-1975). De molts són conegudes les relacions de Miró amb Cornudella de Montsant, d'on procedia la seva família paterna, i la connexió íntima d'una part considerable de la seva producció artística amb les seves reiterades estades a Mont-roig del Camp, on els pares van comprar –l'any 1910– l'antic mas de Farratges, indret en què es va poder recuperar –el 1911– d'una crisi juvenil agreujada per una febre tifoide. Aquest mas, actualment anomenat mas de Miró, va ser immortalitzat en el famós oli *La masia*, realitzat entre 1921 i 1922, a l'igual que havia fet amb el proper mas de Romeu (*La casa de la palmera*, 1918), amb el mateix poble i amb diversos indrets del terme de Mont-roig, sense oblidar les obres en què va reflectir i interpretar diversos indrets de Cornudella, Porrera, Sant Joan d'Horta, Prades o Siurana (en el període comprès entre el 1914 i el 1924).

Atesos aquests antecedents, és natural que Miró entrés molt aviat en contacte amb Reus i encetés vincles cordials amb alguns dels seus habitants, uns lligams que van continuar fins al final de la seva vida. Gràcies a la seva relació amical amb el sastre Queralt coneixem, per exemple, el record afectuós que mantenia Miró –l'abril de 1981– de la plaça de Prim i l'elogi "que Reus pren de més en més una forta vitalitat".¹ Pel que fa a Salvador Vilaseca, aquest va voler conservar, ensem amb diferents programes, invitacions i retalls de diaris i revistes, sengles exemplars de les exposicions *Joan Miró - Àbum 19* (1963) i *Miró - Barcelona 1964*, amb dedicatòries autògrafes de l'artista "Al Doctor Vilaseca Anguera, amb tot l'afecte" i "Al Doctor Vilaseca Anguera, amicalment" (respectivament). Vilaseca va fer arribar a Miró, en justa correspondència, diverses publicacions seves, detall que va agrair l'artista amb la carta –tramesa des de Mallorca– que transcriu tot seguit (textualment):

LITOGRAFIA ENTRADA RECENTMENT A L'IMMR.

23 / II / 65. Distingit amic; molt agrait per els llibres que ha tingut la gentilesa d'enviar-me, tant interessants. Espero que aquest any podrem passar unes millors vacances a Montroig i podrem seguir les nostres converses, tan tragicament interrompudes l'estiu passat. Rebi el meu més cordial salut del seu afm. amic, Miró.

Cal aclarir que la tragèdia esmentada és la mort en accident del gendre de l'artista, David Fernández Fernández, el 19 d'agost de 1964. D'aquest fet luctuós, Vilaseca va guardar l'esquela del traspassat i la targeta amb què la vídua, Maria Dolors Miró, va agrair-li el condol que li havia comunicat.

L'escriptor Josep Anton Baixeras explica que, pels volts de 1970, es va portar a terme una visita oficial del pintor a una determinada institució cultural tarragonina i que els organitzadors van considerar necessari convidar-hi també Salvador Vilaseca, assabentats que l'un i l'altre "s'estimaven d'antiga amistat". Tant la visita com el dinar d'homenatge consegüent, que es va fer al Club Nàutic de Tarragona, van resultar un èxit i, a l'hora del comiat, Vilaseca s'acostà a Baixeras i va regraciar-li: *Tot ha estat molt bonic, m'ho he passat molt bé. M'ho he passat, tant, de bé, que em semblava de ser a Reus...*² Una anècdota, si voleu, però deliciosament significativa.

¹ *Revista del Centre de Lectura*, 7ª èp., núm. 5 (2002), p. 47.

² J.A. Baixeras, *Fulls de calendari*, Fundació Josep Recasens, Reus 2003, p. 63-64 (nota radiada el 19 d'abril de 1975).

EL CATÀLEG DE L'EXPOSICIÓ SOBRE LA FÀBRICA DE MONEDES DE REUS ES PRESENTA A L'IEC

JORDI SUÁREZ

El llibre *La seca del Principat de Catalunya (1809-1814). Establerta a Reus i traslladada a Tarragona i Mallorca (1809-1814)*, editat per l'IMMR en col·laboració amb la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics de l'Institut d'Estudis Catalans, es va presentar solemnement a Barcelona el passat 27 de maig a la seu d'aquesta institució cultural. El passat 20 de març ja s'havia donat a conèixer aquest llibre, en realitat el catàleg de l'exposició "La fàbrica de monedes de Reus (1809-1814)", que es va poder visitar al Museu d'Art i Història des d'aquella data de març, en què es va inaugurar la mostra, fins al 20 d'abril. El llibre és un profund estudi signat pel qui també va ser comissari de l'exposició i és destacat membre de la SCEN, el reusenc Xavier Sanahuja. Es pot dir que el llibre ha estat molt ben rebut pel públic interessat en la numismàtica, ja que la sala d'actes de l'IEC on va tenir lloc la presentació de Barcelona era plena de gom a gom. L'acte va ser presentat pel president de l'IEC, el també reusenc Josep Laporte, qui va mostrar-se especialment satisfet per l'edició d'aquesta publicació que recupera un important episodi del passat reusenc i català. De fet, en aquest punt van coincidir-hi també l'economista Francesc Cabana, el president de la SCEN, Miquel Crusafont i el mateix Xavier Sanahuja. Entre els aspectes del llibre que també es van destacar hi ha la publicació íntegra dels llibres de balanços de l'antic director de la Casa de la Moneda, Joan d'Amat, així com el bon treball de Sanahuja a l'hora d'explicar el context històric i monetari de principis del segle XIX. Finalment, es va destacar la rellevància de la col·lecció de monedes que ha estat origen d'aquesta exposició i d'aquest llibre, és a dir, la col·lecció aplegada durant 40 anys pel reusenc Estanis Pedrola, qui signa la introducció del llibre. Pedrola va intervenir en el torn del públic per agrair a l'IMMR la bona col·laboració per organitzar la mostra i editar el llibre, i va recordar alguns dels passos donats per tal de bastir aquesta important col·lecció avui ja integrada en els fons municipals de l'IMMR.

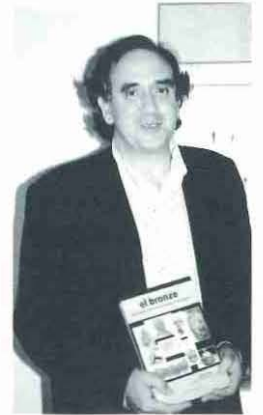

PRESENTACIÓ A BARCELONA.

EL DIRECTOR DEL MAC PRESENTA UN LLIBRE SOBRE BRONZES AL MUSEU SALVADOR VILASECA

Fins a 21 museus de les comarques de Tarragona han fet possible aquest any l'edició conjunta d'un llibre de recerca sobre les peces de bronze dels fons d'aquests museus. Es tracta del llibre *El bronze en museus de les comarques de Tarragona*, en el qual l'Institut Municipal de Museus de Reus ha tingut un paper destacat essent la institució que hi ha aportat més peces i, per tant, un dels treballs de recerca més intensos de l'obra. Aquest treball ha anat a càrrec de la conservadora de l'IMMR, Anna Mir, qui en els mesos precedents a l'edició del llibre ha dut una tasca minuciosa de tria i coneixement de les peces. Així ho va destacar el director del Museu d'Arqueologia de Catalunya, Miquel Molist, el dia 21 de maig, durant la presentació del llibre a Reus, que va tenir lloc a la sala d'actes del Museu Salvador Vilaseca. Molist va destacar l'esperit divulgatiu d'aquest llibre, una concepció a què no és aliena la coordinadora de l'edició i impulsora del treball, la tècnica dels Serveis Territorials de Cultura Montse Caballero. El responsable del museu nacional va ressaltar l'esperit didàctic del llibre, així com la gran importància de les peces aportades per l'IMMR. De fet, el llibre recull ni més ni menys que quinze peces de bronze dels fons dels nostres museus. Hi ha peces des de l'edat de bronze, com el braçilet del segle VIII aC que engega el capítol reusenc, fins a l'escultura "Gaudí creador", d'Artur Aldomà, exposada en el marc de la mostra "Gaudí & Reus" del Museu Salvador Vilaseca. Miquel Molist va donar importància a les iniciatives com la d'aquesta publicació, que donen vida i ajuden a donar a conèixer els museus, dels quals va recordar les dificultats per aconseguir recursos que puguin facilitar-hi les activitats tant de difusió com de manteniment i de recerca. Tot i això, va mostrar-se optimista en relació al futur dels museus del nostre país, i va augurar una pròxima fórmula de major col·laboració entre els museus locals catalans d'arqueologia conjuntament amb el Museu d'Arqueologia que ell dirigeix per contribuir a millorar alguns dels aspectes del funcionament dels museus difícilment resolubles en solitari.

Lògicament marcat per la seva formació com a arqueòleg, Molist va recordar els grans fons de l'època del bronze que es conserven al Museu Salvador Vilaseca, alguns dels quals són recollits en el llibre i també exposats en la mostra permanent del museu. L'acte de presentació es va fer en el marc del cicle "Maig, mes de Museus", que l'IMMR va organitzar amb motiu del Dia Internacional dels Museus. El llibre es pot consultar i adquirir als Museus de Reus.

MIQUEL MOLIST.

JULI GAROLA I EL SEU TERRITORI

ANTONIO SALCEDO MILIANI

Comissari de l'exposició Juli Garola, pintor

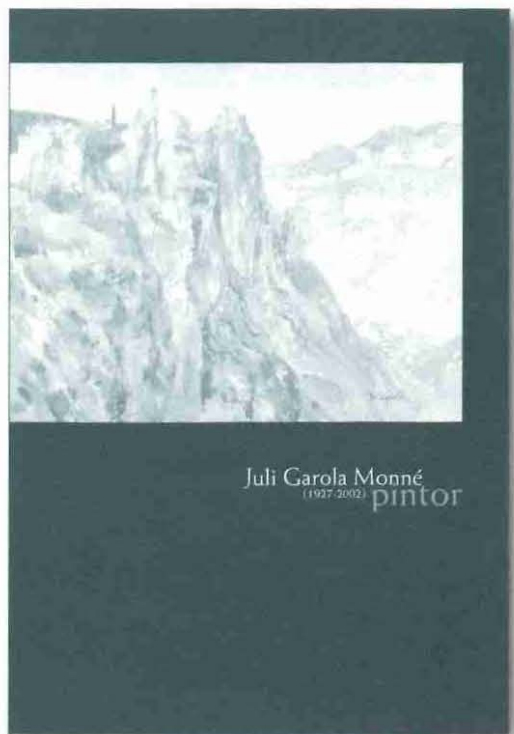
Una vegada van preguntar a Juli Garola què pensava de la seva obra i va respondre que hi volia plasmar la pròpia actitud davant del món, i sentir el goig d'haver-ho fet. És una frase que defineix en gran part el seu tarannà i la seva manera d'entendre l'art. Juli fou un artista centrat en el seu treball, despreocupat per qualsevol altre aspecte relacionat amb la seva producció artística que no fos la seva dedicació. Home polifacètic, fou pintor, dibuixant, decorador i il·lustrador.

Juli Garola (Reus, 1927-2002) començà el seu aprenentatge artístic al taller de Ferré Revascall. Posteriorment Juli anirà a les classes de l'Escola de Treball i al Círculo Artístico. La necessitat d'experimentar i d'anar avançant fou una constant que mantindrà al llarg de la seva vida i que podem comprovar des de les seves primeres obres. Els primers reconeixements de la seva carrera foren l'obtenció de la Medalla Tapiró, el 1947, amb el quadre *Muralls de l'Aleixar* i la Medalla Fortuny, el 1952, en el XV Saló d'Artistes Locals pel seu quadre *Plaça de poble*.

Haver obtingut la Medalla Fortuny va fer que s'acabés de decidir per anar a Barcelona. A la ciutat comtal entrà en contacte amb el pintor Ramon Rogent. Tot i que la seva estada a Barcelona fou curta, només uns quants mesos el reafirmaren en la seva recerca cap a una obra d'influència expressionista.

En morir el seu pare ha de tornar a Reus. A partir d'aquí, i durant molts anys, alternarà la seva obra pictòrica amb la seva feina com a decorador i il·lustrador, treballs en què arribà a assolir un elevat nivell. Són molt recordats els cartells publicitaris que va fer per al desaparegut Cinema Monterrosa. Va fer aparadors per a botigues i estands per a comerços agrícoles de la ciutat. Un dels seus treballs més interessants és la decoració d'un local de jazz de la ciutat. D'igual manera, és important destacar el vitrall ubicat a l'escala principal de l'edifici de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Reus, obra que va compartir amb Pere Calderó, que realitzà el tema al·lusiu al comerç, i amb Sefa Ferré, que s'encarregà del de la navegació.

La seva tasca com a dissenyador de cartells és abundant, però hi ha molt de material que ha desaparegut o que

PORTADA DEL CATÀLEG DE L'EXPOSICIÓ.

desconeixem i que segurament es podria recuperar. Com a il·lustrador, treballà durant molts anys per a la revista *Urbs* (editada per la Cambra Oficial de la Propietat Urbana de la Comarca de Reus). Fou també un col·laborador fix de la revista *Unió* (butlletí informatiu d'aquesta organització agrària cooperativa) des del primer número, des del mes de novembre de 1962 fins al mes de juny de 1975. D'igual manera, fou l'il·lustrador de la revista *Mirador Avícola*, l'òrgan de difusió de la Cooperativa Comarcal d'Avicultura.

Com a pintor, tingué dos temes fonamentals: el paisatge i el retrat. Com a paisatgista, va ser el pintor d'un territori molt determinat, el pintor d'una geografia específica, lligada a la seva memòria, al seus records i les seves vivències. Tingué una predilecció especial per Siurana. Aquest lloc fou per al pintor una mena de muntanya màgica. Amb ella establí un diàleg fructífer que dona com a resultat múltiples obres que s'enriqueixen les unes amb les altres sense arribar a esgotar mai el tema.

Juli pintà no la realitat observada, sinó la seva realitat. Aquesta percepció individual i única té diferents nivells que van des d'una major "concreció", que van passant per un procés de despullament fins anar quedant-se només amb l'essencial. Hi ha algunes obres que podríem considerar de gran dramatisme, amb un fort caràcter expressionista, en les quals la composició sencera i els seus elements –la muntanya, els arbres, les edificacions– semblen participar del moviment i del dinamisme d'una atmosfera que ho mou tot. Tenim, per últim uns quadres en què les roques semblen desfer-se, sembla que han perdut la seva duresa, que s'han tornat penetrables, obres en què la llum ho envaeix tot, aconseguint una íntima fusió entre la cinglera i l'espai que l'envolta. Com va ocórrer amb Cézanne i

PLAÇA D'ALFORJA (1952). MUSEU D'ART I HISTÒRIA DE REUS.

la muntanya de Santa Victòria, les variants s'encadenen l'una amb l'altra, essent cada vegada més apassionades en la seva execució i més espirituals en el seu contingut. Juli també va pintar els voltants de Siurana, concretament Siuranella, el morrot que està enfront del cingle del Poble.

Apart de Siurana, molts altres llocs reclamaren la seva atenció: Montblanc, Miravet, la plaça de Prades, la Vilella Baixa, Cornudella de Montsant, Tivissa, Maspujols, Alforja i les Borges del Camp. Dins de la seva producció de paisatges, hi ha un apartat especial, el de les marines, realitzades al Serrallo (Tarragona) o a Cambrils.

De forma quasi excepcional, Juli també pintà paisatges a fora de les comarques tarragonines. Les obres que en coneixem van ser realitzades al Pirineu de Lleida. Juli hi cercà llocs reconeguts per la seva bellesa i pels seus pobles pintorescos, com Boren, Espot o Vielha.

El 1966, Juli realitzà un viatge a París per visitar l'exposició retrospectiva de Picasso celebrada amb motiu del seu seixanta anys. Creiem que a partir d'aquí enceta en la seva pintura un procés de geometrització, ja manifestat en les seves il·lustracions, que el portarà a realitzar alguns dels seus millors paisatges de Miravet i de Montblanc.

Dins del camp del retrat, Juli Garola demostrà el seu talent i la seva personalitat. Sens dubte, molts d'aquests quadres l'allunyen completament de qualsevol altre artista de la seva generació a les nostres contrades. No responen

a la tipologia imperant, ni al concepte que es té d'un retrat. Són obres en les quals l'artista ha deixat la seva empremta, la seva manera de fer, independentment del gust de la societat o del retratat.

La selecció realitzada, començant pels excel·lents retrats de la seva mare, ens permeten comprovar el seu domini i la seva originalitat en aquest gènere. D'igual manera, els cinc autoretrats que es presenten demostren el coneixement que tenia dels corrents pictòrics més avançats del moment a l'Estat espanyol.

Una altra vessant destacada en la vida i obra de Juli fou la seva relació amb el Centre de Lectura, on realitzà una meritòria tasca com a membre de la Secció d'Art, de la qual fou president en moltes ocasions. En aquell període, l'any 1956, s'iniciaren les representacions de teatre en català al Teatre Bartrina, dirigides pel doctor Vallespinosa. El pintor formava part de l'equip i s'encarregava de les escenografies i dels programes de mà. Durant els anys que Juli va pertànyer a la Secció d'Art, va prendre part —quan no n'era un dels principals impulsors— en totes les activitats plàstiques que es van portar a terme a l'entitat, entre les quals el Primer Saló de Nadal, inaugurat el 24 de desembre de 1955; l'Exposició Antològica de Jove Pintura Catalana, de 1956, o l'exposició d'homenatge a Joaquim Mir, realitzada el 1959, quan Juli presidia la Secció. Fou, a més, el promotor d'una sèrie de cursos d'orientació plàstica, a càrrec d'Alexandre Cirici i Pellicer.

"CREC QUE A SALVADOR VILASECA LI HAURIA AGRADAT QUE JO FOS EL SEU AJUDANT"

RAMON AMIGÓ ANGLÈS

JORDI SUÁREZ

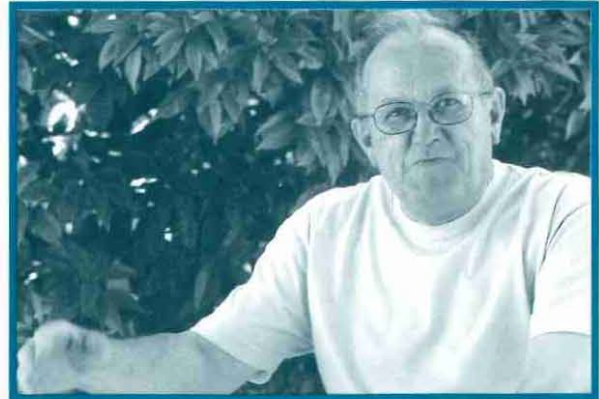

FOTO: JOAN RIUS

Tot i que a ell no li acabin d'agradar, les definicions d'historiador, historiador de la llengua o lingüista podrien escaure-li perfectament. Professor de català és com més li agrada de definir-se a aquest reusenc nascut el 1925, que va conèixer molt de prop el fundador del Museu de Reus, el doctor Salvador Vilaseca. La seva activitat associativa, investigadora i excursionista el converteix en una personalitat referent sense la qual no es pot entendre la vida cultural de la ciutat de les darreres dècades.

L'estudi de la llengua ha estat una de les seves obsessions.

Aquest interès neix en entrar en contacte amb en Joaquim Santasusagna, com a excursionista, i amb la senyora Teresa Miquel, professora meva. Era un moment en què la llengua estava força maltractada, encara que el senyor monarca de les Espanyes digui que no. De fet, ara hi torna a haver un cert ambient igual. Déu n'hi dó! Per exemple amb la creació d'aquesta Acadèmia Valenciana de la Llengua. Això és un atac contra Catalunya a cartes vistes. Algú deia fa poc que tot això és el renaixement del franquisme. I em sembla que és així.

Vostè no va tenir la possibilitat d'estudiar a la Universitat?

No. No vaig poder. Jo em vaig haver de posar a treballar als 14 anys per ajudar la família. El meu pare era un empleat i hi havia moltes dificultats. Vaig entrar de meritori en una oficina i vaig anar molt poc a escola, jo!

I com s'ho va fer per formar-se?

Doncs jo entrava a treballar a dos quarts de nou del matí i plegava a l'hora que volien. A vegades eren dos quarts de nou del vespre, a vegades les nou. A les deu del vespre anava a classe. A ca la senyoreta Miquel. A aprendre francès, de moment, que era la llengua universal abans de la guerra del 45. Allí va néixer una amistat amb la senyora Miquel que va durar fins que

es va morir. Després em vaig encarar amb l'anglès, i després amb l'alemany... però això és una altra història.

Per què van ser tan importants per a vostè Joaquim Santasusagna i Teresa Miquel?

Perquè van ser els meus mestres. Em van ensenyar moltes coses. Tot allò que hauria d'haver après a l'escola, i més coses, ja que a l'escola hi havia coses que no les ensenyaven. Santasusagna em va descobrir la literatura catalana, Teresa Miquel el país, el teatre, el cinema... parlàvem de tot, encara que era una dona rígida. Però, a vegades, quan eren les onze, i la classe havia acabat, la conversa podia durar ben bé fins a la una o les dues de la matinada. Parlàvem d'algun fet destacat del dia...

Què podia sortir en converses d'aquestes?

Podia sortir de tot. Des de la bomba atòmica fins als versos de Carles Riba. Recordo que, quan va petar la bomba atòmica, la Teresa Miquel en certa manera es va mostrar contenta, perquè va dir "ara s'han acabat les guerres" (riu). Però, és clar, es va equivocar. Les guerres, tot i que no atòmiques, continuen.

Com recorda la vida cultural de Reus després de la guerra civil i fins als anys setanta?

Jo diria que era un desert. Potser hi havia mitja dotzena de persones que tenien unes inquietuds, que estimulaven a altres persones. Però eren quatre gats: penso en el Santasusagna mateix, en el Xavier Amorós, en l'Arnavat al cel sigui i... potser gent que ara no se'n parla, com el doctor Lluís Grau, o després quan va arribar en Vallespinosa, que va fer una gran feina... Segur que em deixo gent, però no gaire.

I en Salvador Vilaseca?

En Salvador Vilaseca potser anava per uns altres camins. Hi vaig tenir molta relació. A vegades amb en Vilaseca ens discutíem, ens barallàvem. I això passa quan hi ha molta amistat. La meua dona ja m'ho deia: "Tens la núvia", m'avisava quan ell venia a veure'm. Hi havia èpoques que semblava que ens aveníem molt. Però sempre va ser una relació d'excursionista... Sí que

vam tenir grans converses. La relació parteix de molt antic. Fins i tot de quan els pares m'explicaven que el Vilaseca m'havia salvat la vida essent jo un nadó, quan el Vilaseca encara visitava per les cases. De fet, normalment les amistats antigues no saps ben bé com s'han produït. Potser hi pot haver un inici concret. Però amb en Vilaseca... Sí, ara me'n recordo. Quan es va reinaugurar el Centre de Lectura, crec que el 1948, en Vilaseca va presidir la secció d'excursionisme. Va agafar uns quants individus per formar la secció, i entre aquests hi era jo. Aquí va començar, però jo aviat me'n vaig desentendre, ja que me'n vaig anar a l'Associació Excursionista de Reus, que em va semblar que tenia més camp per córrer. El Centre estava molt mediatitzat pel franquisme en aquell moment. Tot i que vam tenir la sort (potser algú em criticarà per això) de tenir de president a l'Aguadé, que era un home que sabia nedar i guardar la roba. Això va ser força favorable pel Centre en aquell moment. Però quan va començar a tenir una mica d'expansió el Centre va ser quan hi va entrar el Vallespinosa.

Com valora l'acord de col·laboració recent entre el Centre de Lectura i la Biblioteca Central de Reus?

Això era una papereta molt difícil... De moment només afecta la biblioteca. Que no pensi ningú que afecta altres seccions del Centre. Evidentment, la creació d'una biblioteca pública significa la condemna de la biblioteca del Centre de Lectura. Durant un temps els socis més sentimentals seguiran anant a la del Centre, però amb el temps crec que això s'anirà reduint i, si el municipi no hi aboca grans quantitats, l'activitat de la biblioteca del Centre no es podrà sostenir i morirà. A mi no em sembla que la quantitat que aportarà ara el municipi sigui gaire generosa. El Centre avui està ben servit de bibliotecàries, però no tant de conserges.

D'on li ve l'interès per l'onomàstica i la toponímia?

Aquí sí que hi ha un responsable que jo ho comencés, que és Josep Iglésies. Ell va publicar el recull de noms de la Riba (devia ser a l'any cinquanta-tres) i ell em va engrescar a recollir els noms de Reus. I aquí comença la meua dedicació a buscar noms. Aquesta activitat m'ha posat en contacte amb molta gent. Sempre aprens coses de la gent. Trobes molta gent que, sense tenir una cultura acadèmica, tenen un sentit ampli de la realitat. Podria explicar anècdotes de gent que et quedaves parat de les coses que sabien. Per exemple, fent el treball de Cornudella em parlaven del Collet de Montsolí. Un dia tot sol vaig anar a buscar-lo. I no el vaig trobar, perquè jo el buscava de la manera que aquí entenem el que és un coll. I un pagès m'ho va dir: un collet és un cim, és un tossal, un turó... I clar, això és una realitat a partir del Camp de Tarragona cap al sud.

Vostè és un gran excursionista. Per què creu que als reusencs ens estira tant la zona de Montsant i les muntanyes de Prades?

Penseu que abans per anar al Pirineu necessitaves com a mínim dos dies. Recordo una anada al Pirineu en què havies d'anar amb tren a Lleida. Després fins a la Pobla de Segur, on havies de fer nit. I l'endemà a les set del matí continuaves viatge, per arribar a l'últim poble on arribava la carretera en aquell moment. I ara en unes tres hores hi ets! Abans, per anar a Montsant necessitaves esperar tenir tres dies de festa, o que arribés un pont... Recordo una vegada que vam llogar un camionet fins a Cornudella, ja que el transport públic era molt dolent... Ara hi ha moltes més facilitats per viatjar per a tothom. Clar, abans calia molt de temps, i només la gent rica s'ho podia permetre. Està bé que això hagi canviat i que hi hagi més bibliografia sobre viatges... I això que pregunta sobre les muntanyes del voltant, suposo que és degut al fet que són molt pròximes: Prades, la Mola de Colldejou, Montsant... són grans paisatges... Però els temps meus com a excursionista s'han acabat. Tot té un límit i... bé, no cal posar-se sentimental!

Tornant al senyor Salvador Vilaseca, com el recorda?

Vist amb el temps, jo diria que en Vilaseca hauria volgut que jo fos el seu ajudant, com ara en Pere Rius o en Mata. Però a mi la seva activitat no em va atreure mai. A mi m'agradaven els viatges contemplatius i ell anava a buscar materials. Alguna vegada em va voler animar a acompanyar-lo, però no se'n va sortir mai. Jo, en posar-me a treballar amb la onomàstica, sí que vaig deixar de ser contemplatiu. I com que amb la documentació calia llegir textos antics vaig recórrer a ell perquè m'ajudés alguna vegada. Clar, l'arxiu municipal es pot dir que encara no existia. Millor dir, existia només per al doctor Vilaseca, perquè no hi havia ningú que l'atengués. Jo vaig tenir el privilegi que el Vilaseca me l'obrí. Em tenia tanta confiança que li deixava la clau a la Margot (era la seva majordona) i jo anava a l'arxiu-museu (que era el mateix, a cal Prim-Rull) i hi entrava.

Com definiria Vilaseca com a persona?

No sé què contestar. Era un gran conversador, però sobretot parlava molt ell... També vam tenir relació a través de l'Associació d'Estudis Reusencs, jo en vaig ser secretari una temporada llarga, quan ell n'era president. I això també ens va donar ocasió de trobar-nos i parlar. Per això dic que he tingut una llarga relació amb el Vilaseca, i em costa a vegades de concretar com ha estat, ja que ha estat molt diversificada.

Quins treballs o projectes té ara entre mans?

Doncs, sincerament, ara dropejo una mica, que ja em toca.

EL PALLOL: UN PASSAT, UN FUTUR

DIVERSOS AUTORS: *El Pallol: un passat, un futur*. Reus: Institut Municipal de Museus de Reus – Nuñez i Navarro, 2003, 59 pàgs.

Aquesta publicació és resultat de l'exposició que va tenir lloc del juny a l'octubre de 2002 al Museu d'Art i Història de Reus per mostrar els resultats de les excavacions arqueològiques a la zona del Pallol, al nucli antic reusenc, prèvies a la construcció d'un nou centre residencial.

Unes excavacions que van despertar una considerable expectació, tant per la seva ubicació al bell mig de la ciutat com pel seguiment mediàtic que es va fer de la troballa de la base d'un tram de la muralla medieval i el debat posterior sobre la preservació de les restes.

Després d'una introducció d'Anna Figueras sobre el valor del patrimoni –que emfatitza sobre la importància de la recerca i la capacitat del patrimoni arquitectònic per a comunicar coneixement del passat– Ezequiel Gort i Salvador Palomar, a *Les pedres i les persones: l'antic barri dels escudellers de Reus* proposen una aproximació etnogràfica i històrica a la vida quotidiana de la

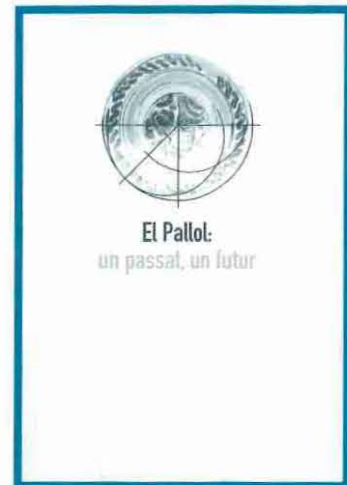
zona del Pallol, una part de la ciutat on es concentraven els obradors dels escudellers, terrissers especialitzats en vaixel·la decorada, activitat en la que la ciutat destacà durant més de dos segles. L'article, però, abasta altres aspectes de la vida diària explicant, per exemple, les funcions de la muralla medieval –militars, econòmiques o de control sanitari– o el paper de l'antic Hospital. S'apunten notícies també sobre les festes, la religiositat popular o els jocs.

Ester Ramón, arqueòloga, ens parla a *La intervenció arqueològica realitzada a la zona del Pallol*, de les importants troballes efectuades –la localització d'un tram de la muralla, diversos forns de terrissers i algunes peces dels seus obradors, una abundantíssima quantitat de material ceràmic, amb exemplars de gran interès– que mostren la importància de la producció terrissera reusenca –més enllà de la coneguda vaixel·la de reflex daurat– confirmen i amplien els coneixements que la documentació escrita –i anteriors treballs de Salvador i Lluïsa Vilaseca– ens aporten sobre aquesta zona.

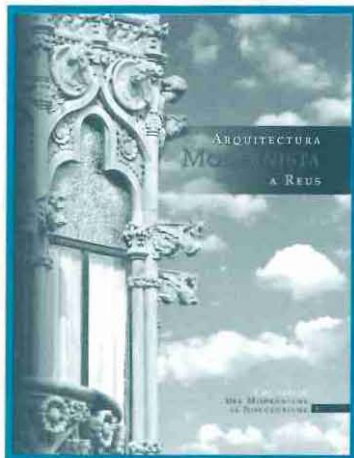
Tot plegat és una excel·lent mostra de com, a partir del treball dels arqueòlegs i

la recerca als arxius, la interpretació d'un conjunt de testimonis materials –peces o estructures arquitectòniques– ens apropa al coneixement del passat de la ciutat, més enllà de la contemplació estètica, sempre plaent, de l'obra exposada en una vitrina.

SALVADOR PALOMAR

JORDI MARCH, JORDI BERGADÀ I ALBERT ARNAVAT: *Arquitectura modernista a Reus* (amb fotografies d'Arcadi Vilella), Reus: Pragma Edicions – Ajuntament de Reus – Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, 2003, 208 pàgs.

ARQUITECTURA MODERNISTA A REUS

Aquest primer volum de la Col·lecció del Modernisme al Noucentisme, de gran format (30,5 x 24,5 cm) i profusament il·lustrat, ofereix al lector un catàleg força detallat –a càrrec de J. March– de trenta-quatre construccions modernistes de la ciutat (vint-i-cinc cases urbanes, un sanatori mental, una estació enològica, una escola, un xalet, un mas, un pavelló de bany, una biblioteca, una capella funerària i una sepultura) bastides entre els anys 1891 i 1914, així com una breu fitxa sobre altres divuit edificis amb elements modernistes edificats entre 1896 i 1922. Tot i que l'arquitecte municipal Pere Caselles i Tarrats va dissenyar i dirigir la gran majoria d'aquestes obres, i que les més conegudes (com cal Navàs, cal Rull o l'Institut Pere Mata) són degudes a Lluís Domènech i Montaner, no s'obliden les aportacions individuals dels seus col·legues Joan Rubió, Josep Subietas, Jeroni Granell i Francesc Batlle. Prèviament al catàleg, el llibre també inclou una breu presentació de l'alcalde, Lluís Miquel Pérez ("Modernisme a la ciutat de

Gaudí"), una succinta "Panoràmica de l'arquitectura modernista a Reus", signada per l'arquitecte i regidor J. Bergadà (president de la Demarcació de Tarragona del COAC), i una introducció del Dr. Arnavat, "Reus en els anys del modernisme", que ajuda a situar i contextualitzar cronològicament, econòmicament i socialment un repertori arquitectònic que conforma una part tan destacada del conjunt patrimonial del municipi. Ateses les característiques de la col·lecció en què s'emmarca, el contingut gràfic és una part essencial de l'edició, amb la reproducció (tot i que no prou reeixida en alguns casos) de plànols originals dels edificis i una bona selecció de fotografies d'arxiu, en blanc i negre o acolorides, que complementen les fotografies actuals, en color, realitzades per A. Vilella. Es tracta, en definitiva, d'una obra que era del tot necessària i que cobreix amb escreix la demanda, que es feia sentir, d'una publicació de qualitat sobre aquest tema.

JAUME MASSÓ

GAUDÍ: REUS I EL SEU TEMPS

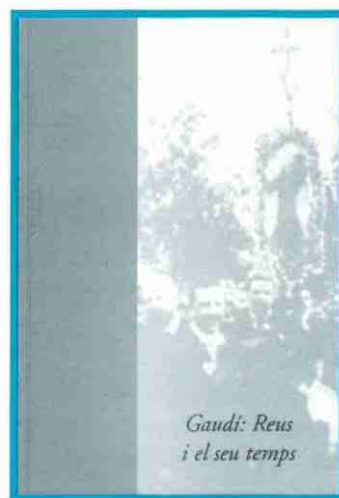
P. ANGUERA, J. CASTELLANOS, J.M. ROIG, J. MASSÓ, X. FERRÉ I M. CASACUBERTA: *Gaudí: Reus i el seu temps* (Pròleg de JM. Carandell), Reus: Edicions del Centre de Lectura - Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, 2003, 158 pàgs.

La intenció de l'Any Gaudí 2002 ens ha deixat múltiples treballs de temàtica gaudiniana que han descobert facetes del genial arquitecte reusenc que hauran sorprès més d'un. El llibre de què parlem és una d'aquestes obres que ens revelen aspectes fins ara poc coneguts de la vida i obra gaudiniana. De fet, es tracta de la compilació de les ponències de diferents experts aportades durant el Segon Seminari sobre el Modernisme del Centre de Lectura, dedicat monogràficament a la figura de Gaudí, que es va fer la tardor del 2002 en aquesta entitat. La primera ponència tracta el context històric del Reus que viu Gaudí (Pere Anguera) i en aquest context hi situem l'evolució de la família Gaudí. El text següent, titulat "De Verdaguer a Gaudí: el mite fundacional" és del catedràtic de literatura catalana Jordi Castellanos, qui també retrata un context determinat, el literari, i explica com s'hi relaciona Gaudí i també com li serveix d'inspiració tot proveint-li de símbols i mites la seva voluntat d'expressió d'una certa

visió nacionalista. El ressò de la mort d'Antoni Gaudí és analitzat pel professor de la URV Josep M. Roig i Rosich en la ponència "Antoni Gaudí: abans i després" qui ens detalla els comentaris i visions de la premsa de l'època en relació a la desaparició de l'arquitecte. El director del Museu Salvador Vilaseca i comissari de la mostra "Gaudí & Reus", Jaume Massó, relata un cop més -i de manera ampliada respecte dels apunts preliminars aportats en el catàleg de l'exposició- la relació juvenil de Gaudí amb els seus amics Toda i Ribera i l'aventura de la revista manuscrita *El Arlequín*, així com dues excursions posteriors de Gaudí a Poblet (s'hi reproduïx una part de la crònica de l'excursió feta per Àlvar Verdaguer al butlletí de l'Associació d'Excursions Catalana) i a Elna, que ajuden a entendre les amistats i les obsessions que van acompanyar-lo durant tota la vida (el monestir de Poblet, Toda, Verdaguer...). La penúltima ponència del llibre és de Xavier Ferré (URV) i ofereix tres visions de Gaudí a través de la premsa reusenca, tant d'articles i comentaris contemporanis com de posteriors a la seva mort, ja en els anys cinquanta. L'última ponència descriu el significat del moviment modernista a Catalunya i va ser presentada al Primer

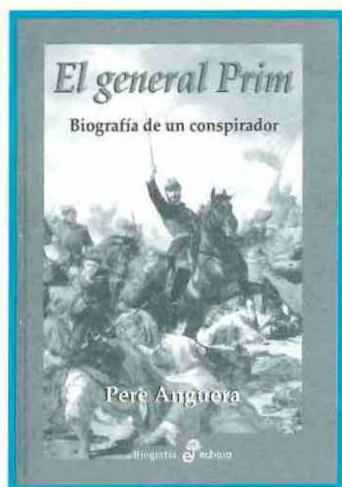
Seminari sobre el Modernisme. El treball de M. Casacuberta inclou un apèndix que reproduïx diferents articles de Jaume Brossa de 1906 i que posen en relació la qüestió nacional amb la literatura. Finalment, destacar el pròleg de Josep Maria Carandell, una persona que ha aportat amb entusiasme la seva col·laboració i coneixements al conjunt de l'Any Gaudí 2002 de la nostra ciutat.

JORDI SUÁREZ

EL GENERAL PRIM. BIOGRAFIA D'UN CONSPIRADOR

PERE ANGUERA: *El general Prim. Biografia de un conspirador*, Barcelona: Edhasa, 2003, 731 pàgs.

L'excel·lent biografia publicada recentment pel Dr. Anguera, catedràtic de la Universitat Rovira i Virgili i reconegut especialista en la història del segle XIX, ha posat a l'abast de tots els interessats les dades contrastades i les referències històriques suficients perquè cadascú pugui opinar amb prou coneixement de causa sobre la importància política i fins i tot sobre la qualitat humana d'un dels reusencs més destacats de tots els temps (no en va, el seu retrat presideix el saló de sessions del nostre consistori i la seva estàtua eqüestre és una de les icones de la ciutat). Joan Prim i Prats (1814-1870) va ser un dels generals més joves d'Europa a l'època contemporània (més jove, per cert, que un altre militar que molts vam patir) i va morir, arran d'un atemptat, quan presidia el govern espanyol. No cal dir que el Dr. Anguera ha portat a terme un treball rigorós, compacte i exhaustiu (però sense excessos documentals), acomplint amb

escriure l'encàrrec que li va fer l'editorial. El llibre del Dr. Anguera, essencialment objectiu i no gens hagiogràfic, ajuda a entendre millor la vessant monàrquica del personatge i dona a conèixer amb força detall algunes de les seves facetes políticament incorrectes (com, per exemple, les seves opinions racistes). De fet, podem considerar normal que un personatge distingit amb diversos títols de noblesa (amb Grandesa d'Espanya inclosa) no fos partidari de la república com a sistema polític i que, per tant, una de les seves màximes preocupacions després de l'enderrocament d'Isabel II fos cercar un nou monarca per a l'Estat espanyol (el frustrat Amadeu I). Cal esmentar, a més, que quasi totes les imatges de les làmines centrals del llibre procedeixen del fons documental de l'Institut Municipal de Museus de Reus.

JAUME MASSÓ

L'ESCULTURA PÚBLICA A REUS

AMADEU MORERA
Professor de l'IES Josep Tapiró

Reus té un bon patrimoni d'escultures a carrers i places, i els ciutadans ho saben, quan es topen amb el senyor Bartrina, anant d'aquí cap allà, o amb el Nen de les oques, o amb la Pastoreta. Memòria col·lectiva en imatges, amb el general Prim al cor de la ciutat. Sang de Prim!, el general lluïa no fa pas gaire els colors negres i vermells del Reus Deportiu –i la senyera– després que l'Arenamar guanyés la copa de la CERS.

Aquest valuós patrimoni s'ha incrementat darrerament amb una escultura d'homenatge a la dona treballadora, a la placeta del mateix nom, obra de Ramon Ferran, que inclou a la peanya un bell text de la poetessa Maria Mercè Marsal. I amb una altra escultura a l'entrada de la nova Biblioteca Central Xavier Amorós, obra de Jaume Plensa.

La Mireia Gutiérrez és una estudiant de 2n de batxillerat de l'IES Josep Tapiró, i en aquest curs acadèmic 2002-03 ha dedicat un esforç considerable en una direcció:

estudiar l'escultura pública de Reus. El seu ha estat un treball de recerca, que li ha representat una gran satisfacció –pregunteu-li ho si no–, però, poca broma, això del treball de recerca representa el 10 % de la qualificació final del batxillerat.

A dins de la part diversificada del currículum de batxillerat, els estudiants han de fer un treball de recerca, emmarcat a dins d'una matèria o interdisciplinària. Aquest treball està constituït per un conjunt d'ac-

DONA TREBALLADORA,
DE RAMON FERRAN.

EL GENERAL PRIM, DE LLUÍS PUIGGENER.

tivitats orientades a la investigació sobre un tema que en bona part resulta de lliure elecció. L'Institut proporciona als estudiants els criteris generals i els objectius a aconseguir i els assigna un tutor que els orientarà en les diferents etapes del procés. I funciona com una metàfora en viu del mètode científic, i déu n'hi do si funciona quan funciona: exploració inicial, el marc d'hipòtesis (allò que rutlla pel cap, allò que suposem i serà o no serà, vatua l'olla), els mètodes i tècniques, el treball de camp, l'anàlisi de la informació, i les conclusions finalment en una memòria escrita.

El treball de recerca de la Mireia Gutiérrez inclou, en una extensa primera part, el catàleg exhaustiu de les escultures públiques de la ciutat. Nom de l'escultura, autor, data d'execució, localització, a més de la fotografia. Després identifica les característiques formals de cada obra –material, forma...– i finalment en fa una proposta d'inter-pretació. La Mireia va rondar per la ciutat, a la recerca i captura de la cosa, anotant i fotografiant. Després, quant a la interpretació, va haver d'accedir a diverses fonts d'informació que li qui eren necessàries per saber qui era, per exemple, el senyor Pere Mata, en un relleu en bronze, al passeig que rep el seu nom; o què volen dir les baldufes de Salvador Juanpere a la plaça del Nucli, o per què la representació del mite de Triptòlem, obra de Joan Rebull, a la plaça justament de Joan Rebull. Però a més, aquesta estudiant ha fet dues elaboracions

COS DE LLUM, DE JAUME PLENSA.

LA PASTORETA, DE JOAN REBULL.

sobre el material de què disposava. La primera tracta de la imatge de la ciutat a través de les escultures públiques. Perquè és ben cert que aquestes escultures, en la mesura que són significatives, funcionen com a senyals d'identitat, com a referents col·lectius. I també expliquen alguna cosa de la ciutat als visitants i nouvinguts.

La segona es qüestiona els límits de l'escultura. Escultures que no són percebudes com a tals

pels ciutadans o a l'inrevés. Una reflexió prou interessant i que té a veure amb els requeriments exigibles en una escultura pública, però que també té a veure amb d'altres debats que giren al voltant de l'art contemporani.

Hi ha dues categories d'escultura pública que han quedat fora de l'objecte d'estudi d'aquest treball de recerca: d'una banda, la imatgeria religiosa, sobretot present a les capelletes amb sants i verges de devoció cristiana. D'altra banda, l'escultura del cementiri. Malgrat que hi ha alguna publicació –Josep Olesti en té una sobre les imatges religioses i Domènec Solé una altra sobre el cementiri–, en ambdós casos són terreny on encara hi ha molt a dir.

I bé, també hi ha molt a dir encara, està clar, de les

HÈRCULES, AL CIM DE LA FONT INAUGURADA L'ANY 1857.

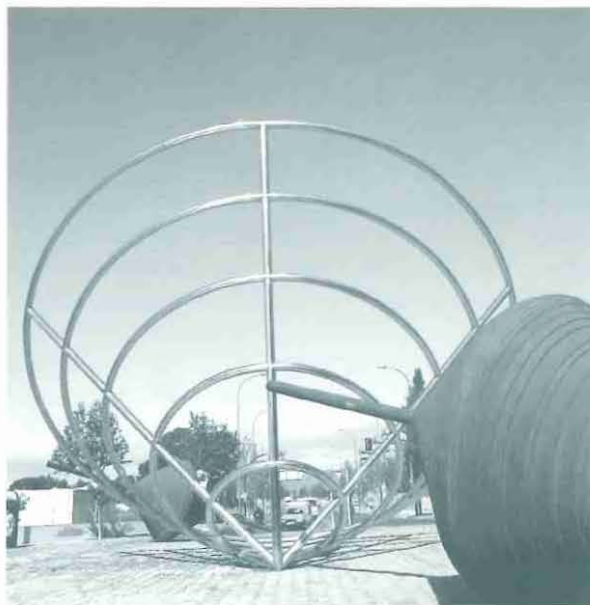
escultures que ha estudiat la Mireia Gutiérrez. Se sap que l'Ajuntament s'hi ha posat. Mentre o sense mentre, no és mala cosa de passejar-se la ciutat, que va bé pel cor i tonifica l'esperit, i descobrir o redescobrir la Pastoreta, que sembla que hagi tornat de Roma, o Hèrcules, a la seva plaça, que es va fer com de casa de la mà de Joan Prim. O el mateix general, individu que tocava moltes tecles, militarot africanista, polític progressista, a temps

EL MITE DE TRIPTÒLEM, DE JOAN REBULL.

amb el puny desafiant els avions de Mussolini que bombardejaven la ciutat, a temps amb l'espasa enfilant l'aire. Caldrà llegir la biografia d'aquest conspirador, el llibre de Pere Anguera que ha sortit fa poc a les llibreries.

Molta gent associa el nom de la ciutat a allò de Reus, París, Londres. I també a Marià Fortuny, Antoni Gaudí i Joan Prim, com a mínim. Aquests prohoms són pel carrer, sempre exactament iguals a ells mateixos, mentre la ciutat canvia, malgrat i/o gràcies a aquesta herència que pesa. La Mireia ha deixat constància del seu temps i del seu moment.

NUCLI, DE SALVADOR JUANPERE.

BREUS

M La mostra "Miró, litògraf", de la Fundació "la Caixa", va omplir la Sala Central del Museu d'Art i Història entre el 28 d'abril i l'1 de juny passat. Els tallers didàctics organitzats paral·lelament a l'exposició van aplegar diferents grups escolars que van voler experimentar i conèixer de prop les tècniques litogràfiques i la visió artística d'un dels artistes més rellevants que ha donat el nostre país. La litografia *Miró-Reus* va ser una de les peces protagonistes d'aquesta mostra. L'obra ha estat adquirida recentment per l'Ajuntament de Reus i ha passat als fons de l'IMMR. Procedeix de la sèrie que va produir Miró per ajudar a finançar el Centre de Lectura de Reus en els anys setanta. El crític d'art Abel Figueras va fer un text explicatiu sobre la peça inclòs en un díptic que es lliurava als visitants. Els escolars van mostrar una especial atracció per aquesta litografia, que reinterpreta la mulassa de Reus.

M "Maig, mes de Museus" és el nom del cicle d'activitats que l'IMMR va organitzar per celebrar el Dia Internacional dels Museus a la nostra ciutat. Aquest cicle va

incloure una conferència de Ramon Ferran sobre la donació de gravats a l'IMMR, la inauguració de les diferents exposicions previstes, la presentació del catàleg *El Pallol: un passat, un futur*, la jornada de portes obertes el dia 16 de maig, la presentació del llibre *El bronze en museus de les comarques de Tarragona*, la mostra d'una peça restaurada al Museu d'Art i Història (en concret una verge de Montserrat) i el lliurament gratuït de làmines de Ceferí Olivé i del DVD *Gaudí per Reus* a tots els visitants. D'aquestes activitats se n'informa en altres espais d'aquesta edició de l'Informatiu Museus.

M La plana web *Petita ruta modernista, elaborada per alumnes i professors del CEIP Prat de la Riba de Reus, es va presentar el passat 28 de maig en el marc de l'exposició "Gaudí & Reus" del Museu Salvador Vilaseca*. La plana està enfocada a divulgar entre els més joves la riquesa del patrimoni modernista de Reus i en la seva producció hi han col·laborat l'oficina Any Gaudí Reus 2002 de la regidoria de Cultura i el Patronat Municipal de Turisme.

M L'oficina Any Gaudí Reus 2002 va editar el mes d'abril passat un DVD d'una hora i quart de durada que recull imatges i testimonis de tots els actes que es van fer a Reus durant l'Any Gaudí 2002. Hi destaca

la presència d'aspectes relacionats amb l'exposició Gaudí & Reus, del Museu Salvador Vilaseca. El guió està muntat de manera que un personatge d'un Gaudí fictici recorre els diferents indrets reusencs vinculats amb la vida de Gaudí (l'actual IES Salvador Vilaseca, el santuari de Misericòrdia, la casa natal...) de manera que es van explicant tots els esdeveniments que van marcar l'any gaudinià a Reus. El DVD *Gaudí per Reus* es pot aconseguir contactant amb el Museu o amb l'oficina Gaudí (901112 113).

M L'IMMR ha col·laborat amb el Patronat Municipal de Turisme en l'ambientació de l'exposició *Reus, Sitges, Terrassa*. Viatge al modernisme. La col·laboració ha consistit en la cessió de diferents peces de finals del s. XIX i principis del XX que ajuden a entendre la realitat reusenca de l'època modernista. La mostra es pot visitar fins al 13 de juliol al Palau Robert de Barcelona.

M El passat dia 15 de maig el director del Museu Salvador Vilaseca, Jaume Massó, i la restauradora de GAM, Mercedes Bruned, van fer una conferència a Pratdip al voltant del retaule de Santa Marina, pertanyent als fons de l'IMMR. Massó i Bruned van ser convidats per l'alcaldia de Pratdip a donar a conèixer als veïns la història d'aquesta peça.

AGENDA

M "Juli Garola, pintor". Exposició. Museu d'Art i Història. Sala Central. Fins al 7 de setembre. Disponible el catàleg de la mostra a la recepció dels museus.

M "Artistes emergents". Exposició. Museu d'Art i Història. Sala Reus. Del 26 de setembre al 2 de novembre. Organitza l'Àrea d'Art i Creació de l'IMMR.

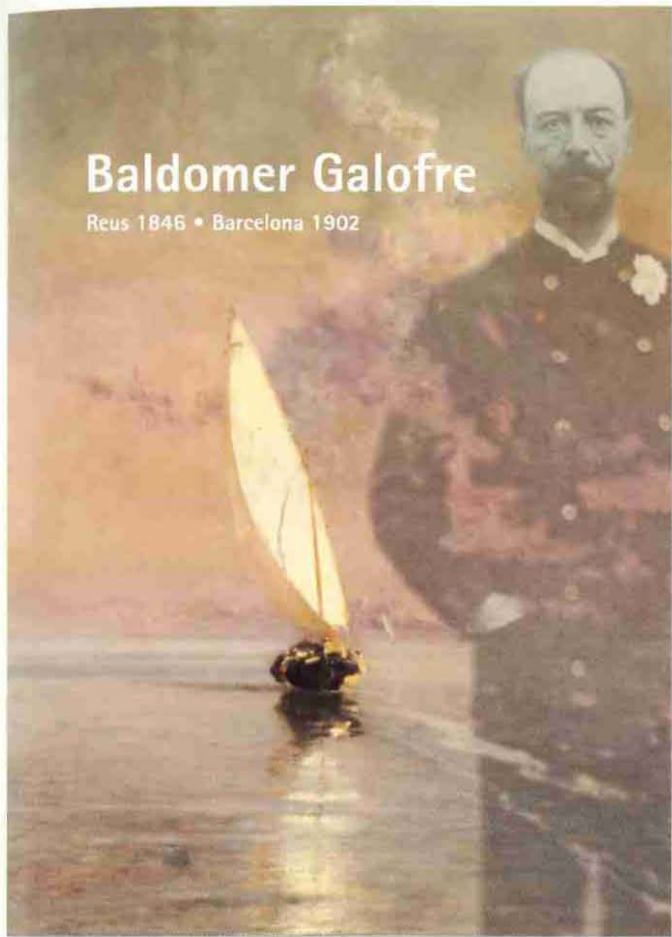
M "Costums tradicionals". Exposició. Museu d'Art i Història. Sala Quatre. Fins al 27 de juliol. Fotografia. Organitza la Fototeca Municipal de Reus.

M "Manfred Kriegelstein". Exposició. Museu d'Art i Història. Sala Quatre. Del 16 de setembre al 12 d'octubre. Fotografia. Organitza la Fototeca Municipal de Reus.

M "Campus d'arqueologia". Activitat per a joves (Estiu Jove de l'IMAC). Col·labora el Museu Salvador Vilaseca. Primer torn: 1-4 de juliol i 8-11 de juliol. Segon torn: 15-18 de juliol i 22-25 de juliol. Pràctiques amb el taller "I tu... què hi pintes a la Prehistòria?". Taller previst per al curs 2003-2004.

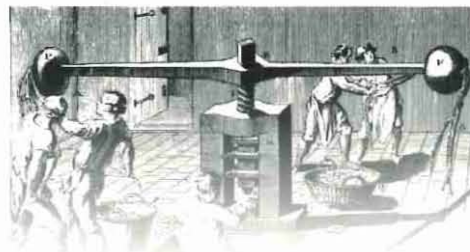
M "Museu i Comunicació: Les noves tecnologies aplicades a la interpretació del patrimoni". Curs d'estiu de la URV. Del 2 al 4 de juliol, al Col·legi d'Arquitectes de Tarragona. En col·laboració amb l'Associació de Museòlegs de Catalunya. Més informació al telèfon de la URV: 977 55 95 06

M "La Guerra Civil espanyola en imatges (el cinema que es feia durant la Guerra Civil)". Curs d'estiu de la URV. Del 2 al 4 de juliol, al Centre de Lectura de Reus. Informació al telèfon de la URV: 977 55 95 06.

Baldomer Galofre

Reus 1846 • Barcelona 1902

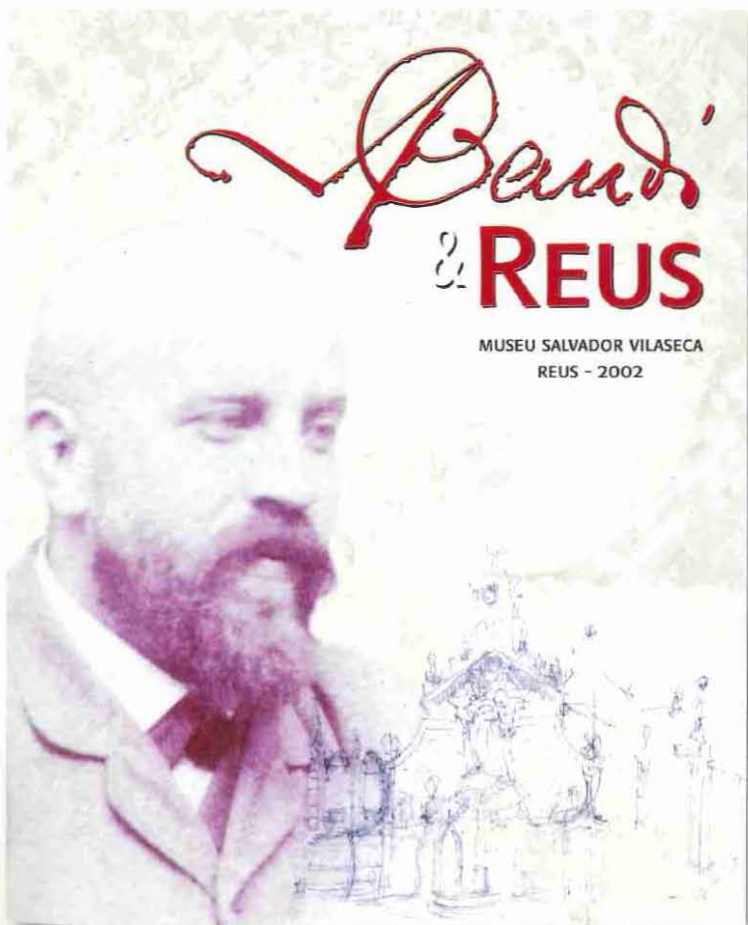
LA SECA

DEL PRINCIPAT DE CATALUNYA

(1 8 0 9 · 1 8 1 4)

ESTABLERTA A REUS
I TRASLLADADA A TARRAGONA I MALLORCA
(1809-1814)

EDICIONS DE L'INSTITUT MUNICIPAL DE MUSEUS DE REUS

Dau d' & REUS

MUSEU SALVADOR VILASECA
REUS - 2002

INFORMEU-VOS ALS MUSEUS DE REUS

MUSEU
SALVADOR VILASECA
REUS

Raval de Santa Anna, 59
43201 REUS
Tel. 977 345 418
Fax 977 345 249

MUSEU
D'ART I HISTÒRIA
REUS

Plaça de la Llibertat, 13
43201 REUS
Tel. 977 344 833

E X P O S I C I Ó

Juli Garola Monné
(1927-2002) **pintor**

Del 12 de juny al 7 de setembre
2003

MUSEU D'ART I HISTÒRIA DE REUS
Plaça de la Llibertat, 13 · REUS

INSTITUT MUNICIPAL
DE MUSEUS
REUS